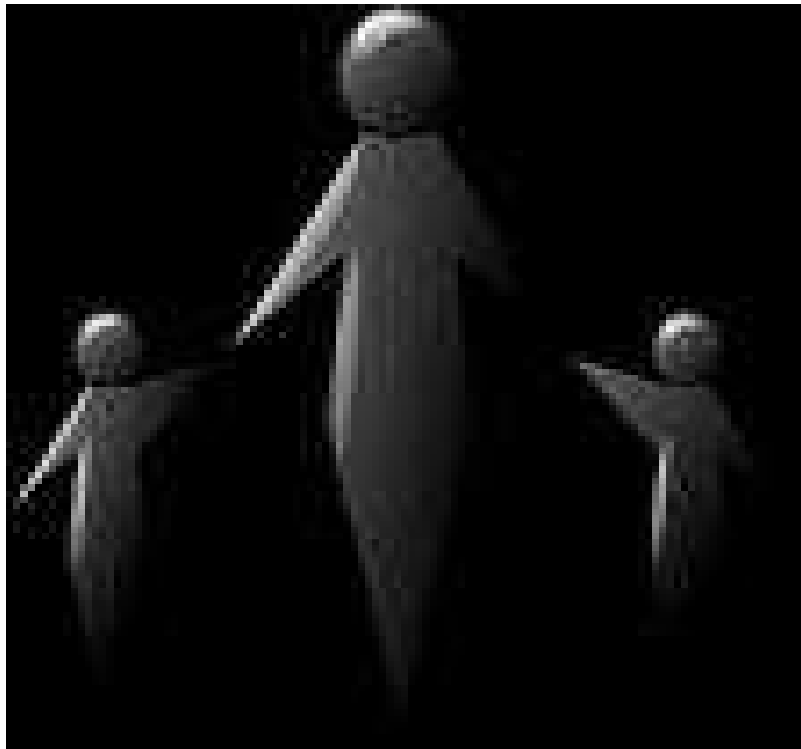

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Master Education and Child Studies

Studierichting: Orthopedagogiek

Universiteit Leiden, augustus 2011

Rianne van der Aa (s0662895)

Begeleiders: Dr. P.M. van den Bergh en Drs. M. El Farougui

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	1
SAMENVATTING	2
INTRODUCTIE	3
HOOFDSTUK 1 THEORIE	5
1.1 Inleiding	5
1.2 Pleegzorg.....	5
1.3 Breakdowns	6
1.4 Factoren van invloed op breakdowns	6
1.4.1 Kindkenmerken.....	7
1.4.1.1 Reden van uithuisplaatsing	7
1.4.1.2 Verplaatsingen.....	7
1.4.1.3 Gedragsmoeilijkheden.....	7
1.4.1.4 Onderwijs	8
1.4.1.5 Oudercontacten	9
1.4.2 Pleeggezin kenmerken.....	9
1.4.3 Pleegzorgbegeleiding.....	11
HOOFDSTUK 2 METHODE	13
2.1 Respondenten	13
2.2 Dataverzameling	14
2.3 Design	16
2.4 Data-analyseplan.....	17
HOOFDSTUK 3 RESULTATEN	19
3.1 Kenmerken horende bij het pleegkind.....	19
3.2 Kenmerken horende bij het pleeggezin	23
3.3 Sreeningswijze & begeleiding	26
3.4 Kenmerken van de pleegzorgwerkers & begeleiding	28
3.5 Plaatsingsduur en reden van uithuisplaatsing	32
3.6 Plaatsingsduur & leeftijd & etniciteit.....	33
HOOFDSTUK 4 DISCUSSIE & BESCHOUWING	34
4.1 Korte samenvatting & conclusie	34
4.2 Beschouwing	35
4.2.1 Is er een verschil in pleegkindkenmerken tussen moslimgezinnen met een breakdown en moslimgezinnen waar de plaatsing goed verloopt?	35
4.2.2 Is er een verschil in kenmerken van het pleeggezin tussen moslimgezinnen met een breakdown en moslimgezinnen waar de plaatsing goed verloopt?	36
4.2.3 Hoe verloopt de screeningswijze en begeleiding van moslimgezinnen?.....	37
4.2.4 Hebben kenmerken van de pleegzorgmedewerkers invloed op het verloop van een plaatsing?.....	38
4.2.5 Is de plaatsingsduur afhankelijk van de reden van uithuisplaatsing?.....	38
4.2.6. Wat is de invloed van leeftijd en etniciteit op de plaatsingsduur?.....	38
4.2.7 Algehele beschouwing.....	39
4.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	40
4.4 Aanbevelingen voor Kompas.....	40
LITERATUUR	43
BIJLAGE I	47

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Samenvatting

Stichting Kompaan en de Bocht (Kompaan) is een organisatie voor jeugdhulpverlening en biedt hulp bij problemen rondom opgroeien en opvoeden. Moslimpleegzorg staat hoog in het vaandel bij Kompaan, maar het idee is ontstaan dat er meer breakdowns plaatsvinden in desbetreffende groep dan in de reguliere pleegzorg. Daarom wil Kompaan een onderzoek dat zich richt op de moslimpleegzorg. Uit eerder onderzoek is gebleken dat pleegkindfactoren, pleeggezinfactoren en factoren die te maken hebben met de manier waarop de pleegzorg plaatsvindt worden geassocieerd met het plaatsingsverloop (Van Ooijen en Strijker (2010), Farmer, Moyers en Lipscombe, 2004, Van de Loo, 2008). Daarom worden deze factoren in onderstaand onderzoek geanalyseerd bij 46 moslimpleegkinderen en pleeggezinnen. Dit is de gehele moslimpopulatie van Kompaan. Bij iets meer dan de helft van deze kinderen heeft een breakdown plaatsgevonden. Doordat dit onderzoek zich specifiek op moslimpleegzorg richt, wordt de etniciteit, religie, opvoedingsstijl en manier van hulpverlening meegenomen. Uit onderzoek van de Graaf (1995) blijkt dat angst van de roddel in de Islamitische gezinnen groot is. Ook wordt aangegeven dat er bij hulpverleners kennis moet zijn van cultuur en tradities. Vrouwenzaken, zoals de opvoeding, worden met vrouwen besproken. Mannen hebben (nog) geen rol in de opvoedingsproblemen. Het is belangrijk dat de problemen die in een gezin spelen, binnen het gezin blijven en dus niet met buitenstaanders worden besproken. En het geloof speelt een rol in het dagelijks leven van veel moslims. In dit onderzoek worden vijf significante verschillen gevonden. De etniciteit van een pleegkind lijkt bepalend voor het verloop van een plaatsing. Daarnaast komt naar voren dat het contact met vader en het verloop van dit contact een rol speelt bij het verloop van een plaatsing. De etniciteit en het geslacht van de pleegzorgwerker maken ook een verschil wanneer het om moslimpleegzorgplaatsingen gaat. Het onderzoek geeft inzicht in de variabelen die mogelijk van invloed zijn op de moslimpleegzorgplaatsingen. Er dient rekening gehouden te worden met het lage aantal participanten en daardoor ook de beperkingen van de resultaten. Door de kleine onderzoeksgroep kan dit een vertekend beeld geven. De resultaten van dit onderzoek kunnen uitgangspunten zijn voor vervolgonderzoek. Daarnaast worden er aandachtspunten voor Kompaan beschreven.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Introductie

Stichting Kompaan en de Bocht (Kompaan) is een organisatie voor jeugdhulpverlening en biedt hulp bij problemen rondom opgroeien en opvoeden. De hulp kan bestaan uit hulp thuis of verblijf in een pleeggezin of groep. Deze laatste twee opties worden pleegzorg genoemd (www.stichtingkompaan.nl). De pleegzorg van Kompaan bestaat uit crisisopvang, pleegzorg kortdurend en pleegzorg langdurend. Daarnaast maakt Kompaan nog onderscheid in de verschillende pleegzorgmogelijkheden zoals: pleegzorg voor kinderen met een verstandelijke handicap, pleegzorg voor moslims, netwerkpleegzorg, specialistische pleegzorg en extra hulpverlening.

Kompaan beschikt over meerdere pleeggezinnen. Begin jaren '90 is de organisatie een project gestart in moslimpleegzorg. Er is veel aandacht besteed aan het samenstellen van een adequaat team voor het werven van moslimpleeggezinnen. Tijdens het project werden kinderen uit het hele land naar Kompaan gebracht en in een pleeggezin geplaatst. Inmiddels wordt de organisatie beschouwd als deskundig op het gebied van moslimpleegzorg en krijgen de medewerkers veel vragen uit het land. Mede door deze ontwikkeling is er behoefte ontstaan aan meer inzicht in het verloop van de plaatsingen en de factoren die een rol spelen bij moslimpleegzorg. Na de enorme inzet en goede start van Kompaan staat de moslimpleegzorg opnieuw voor een aantal uitdagingen. Pleegzorgmedewerkers van Kompaan komen tot de ontdekking dat de moslimpleegzorg niet altijd een positief effect heeft op de pleegkinderen. Daarnaast hebben zij het idee dat er binnen de moslimpleegzorg meer voortijdige beëindiging plaatsvindt dan in de reguliere pleegzorg. Ze geven aan dat deze voortijdige beëindiging te maken kan hebben met verschillende factoren. De pleeggezinnen, die vaak 1^e generatie Moslims zijn, beginnen soms met andere motieven aan pleegzorg, hebben minder kennis van kindproblematiek, hanteren een andere opvoedstijl dan autochtone pleegouders en staan minder open voor hulp van buitenaf. Daarnaast heeft de afdeling pleegzorg van Kompaan vragen rondom de werving en selectie van de Moslimpleegouders door Kompaan. Kompaan wil het professionele niveau van de Moslimpleegzorg verhogen. Kompaan wil een onderzoek naar de moslimpleeggezinnen, zodat duidelijker wordt waar zij zich gedurende de screening op moeten richten binnen de moslimpleegzorg.

Om duidelijkheid te krijgen over de goede en minder goede aspecten van de moslimpleegzorg binnen Kompaan, is gekozen om breakdowns (voortijdig beëindigde pleegzorgplaatsingen, hierover laten meer) en goedlopende plaatsingen binnen de perspectief

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

biedende moslimgezinnen te onderzoeken. Door deze twee groepen tegen elkaar af te zetten, wordt inzichtelijk waar en of er verschillen zijn tussen deze twee groepen. Er wordt gekeken welke invloeden er spelen tijdens de breakdowns en of deze invloeden ook terug komen in de goedlopende pleeggezinnen. Het bovenstaande heeft ertoe geleid dat dit onderzoek zich richt op de volgende probleemstelling: "Welke factoren leiden tot breakdowns in moslimgezinnen". De deelvragen die hier een antwoord op zullen geven zijn de volgende:

- 1) Is er een verschil in pleegkindkenmerken (leeftijd sekse en etniciteit van een kind, gedragsmoeilijkheden, onderwijs, reden van uithuisplaatsing (UHP), aantal verplaatsingen, oudercontacten) tussen moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?
- 2) Is er een verschil in pleeggezinkenmerken (status, leeftijd pleegouders, eigen kinderen, opleiding pleegouders, werk pleegouders, religie, opvoedingsstijl, spreken van de Nederlandse taal, type pleeggezin) van moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?
- 3) Is er een verschil in screeningswijze (individuele screening, STAP-training, netwerkscreening) van moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?
 - 3a) Bestaat er een samenhang tussen de screeningswijze en het verloop van de begeleiding?
- 4) Is er een verschil in kenmerken van pleegzorgmedewerkers (eticiteit, geslacht en ervaring) bij moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?
 - 4a) Bestaat er een samenhang tussen de kenmerken van de pleegzorgwerkers en het verloop van de begeleiding?
 - 4b) Bestaat er een samenhang tussen het verloop van de begeleiding en het verloop van de plaatsing?
- 5) Is de plaatsingsduur afhankelijk van de reden van uithuisplaatsing?
- 6) Wat is de invloed van leeftijd en etniciteit op de plaatsingsduur en is er een gezamenlijke invloed?

Hoofdstuk 1 Theorie

1.1 Inleiding

Tijdens dit onderzoek wordt gezocht naar eventuele verschillen in factoren die een rol kunnen spelen bij perspectiefbiedende pleegzorgplaatsingen in de Moslimpleegzorg. Om de context van deze vraagstelling te verhelderen, geef ik eerst een korte beschrijving over pleegzorg en breakdowns in het algemeen. Vervolgens beschrijf ik de mogelijke factoren die invloed hebben op breakdowns en, waar mogelijk, de culturele aspecten bij deze factoren op basis van relevante literatuur.

1.2 Pleegzorg

In het Burgerlijk Wetboek (art. 1: 254) is het volgende vastgelegd: “Indien een minderjarige zodanig opgroeit dat zijn zedelijke of geestelijke belangen, of zijn gezondheid, ernstig worden bedreigd en andere middelen ter afwending van deze bedreiging hebben gefaald of, naar is te voorzien, zullen falen, kan de kinderrechter hem onder toezicht stellen van een gezinsvoogdijinstelling”. Wanneer een dergelijke ondertoezichtstelling (OTS) wordt uitgesproken, wordt een gezinsvoogd aangewezen. Wanneer intensieve hulpverlening aan een gezin geen vooruitgang of verandering brengt in de situatie van het kind (en de ouder) bestaat de kans op een (gedwongen) uithuisplaatsing (UHP). Gedurende de UHP kan een kind residentieel of in een pleeggezin geplaatst worden. Een pleeggezin bootst het meest de natuurlijke omgeving van een kind na waardoor dit de voorkeur verdient boven een residentiële plaatsing. Het doel van de pleegzorg is om een kind een zo optimaal mogelijke leef- en opvoedingssituatie te bieden, waarin het kind zich zo gunstig mogelijk kan ontwikkelen (Wit et al., 1971). Pleegzorg heeft een positief effect. Uit onderzoek van Mouissie (2006) blijkt dat na 5 jaar pleegzorg in een stabiele en veilige omgeving de problemen van pleegkinderen minder zijn en bijna genormaliseerd.

Zorgen voor kinderen van familie en bekenden is in veel culturen gangbaar. Dat dit pleegzorg genoemd wordt, is in niet westerse culturen vaak onbekend (Kruis, 2008). Voor de islam moet de biologische identiteit duidelijk blijven voor een kind. Pleegzorg zorgt ervoor dat de banden met de natuurlijke ouders blijven, waardoor de familienaam en erfenis niet worden aangetast (Konuk en Susurlu, 2009). De verantwoording nemen voor kinderen die niet thuis kunnen wonen, wordt aangemoedigd binnen de Islam (Konuk en Susurlu, 2009). Volgens Marion Kruis (2008) geven medewerkers van Kompaan aan dat Turkse en Marokkaanse gezinnen de voorkeur geven aan netwerkpleeggezinnen, wat betekent dat een

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

gezin de zorg voor het kind van familie, vrienden of bekenden op zich neemt. Het is voor de meeste Islamitische ouders belangrijk dat hun kind in een pleeggezin komt met dezelfde godsdienst en dezelfde taal en pedagogische waarden en normen. Daarnaast is gebleken uit onderzoek dat jongeren een hogere zelfwaardering en minder gedragsproblemen laten zien wanneer zij een sterke etnische identiteit kunnen ontwikkelen (Verkuyten, 2001; Wissink, 2008). Voor pleegkinderen is het dus ook belangrijk om in een gelijk gestemd gezin geplaatst te worden, zodat het zijn eigen identiteit kan ontwikkelen. Op grond van het bovenstaande vindt Kompaan het logisch dat er voor moslimpleegkinderen ook moslimpleeggezinnen worden gezocht (Kompaan, 2006).

1.3 Breakdowns

Een breakdown, ook wel voortijdige beëindiging genoemd, vindt plaats wanneer de plaatsing op negatieve gronden voortijdig wordt beëindigd door de pleegouder(s), het pleegkind en/of de pleegzorgwerker (Vanderfaeille en Holen, 2010). Relevant is dat uit onderzoek is gebleken dat pleegkindfactoren, pleeggezinfactoren en pleegzorgfactoren worden geassocieerd met het plaatsingsverloop. Van Ooijen en Strijker (2010) geven aan dat wanneer een kind ouder is bij de aanvang van een plaatsing, speciaal onderwijs volgt of voor de huidige plaatsing in een residentiële voorziening verbleef de kans groter is op een breakdown en er meer gedragsproblemen zijn. Voor wat betreft de pleeggezinfactoren vinden Van Ooijen (2010) en eerder onderzoek (Farmer, Moyers, Lipscombe, 2004) een negatief verband tussen de dimensies ondersteuning en controle van de opvoedingstaken met een breakdown. Met betrekking tot pleegzorgfactoren heeft Van de Loo (2008) een dossieronderzoek gedaan bij gezinnen die extra begeleiding kregen. Uit dit onderzoek komt naar voren dat deze extra begeleiding een positief effect had op de plaatsing. Tot slot schrijft Farmer et al. (2004) dat er een positief verband gevonden is tussen geboden individuele hulpverlening aan een kind en het succes van een pleegzorgplaatsing. Er is geen onderzoek of literatuur bekend over breakdowns bij moslimpleeggezinnen.

1.4 Factoren van invloed op breakdowns

In dit onderzoek wordt het effect van de volgende factoren die een mogelijke invloed hebben op een breakdown of een goedlopende plaatsing onderzocht: kindkenmerken, pleeggezin kenmerken, pleegzorgbegeleiding en kenmerken van pleegzorgwerkers.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

1.4.1 Kindkenmerken

De kindfactoren zijn opgesplitst in 12 categorieën, namelijk: geslacht, leeftijd, etniciteit, de reden van uithuisplaatsing, het aantal overplaatsingen, de plaatsingduur in het betreffende gezin, gedragsmoeilijkheden, type onderwijs, contact met moeder en het verloop hiervan en contact met vader en het verloop hiervan. Geslacht, leeftijd en etniciteit spreken voor zich. De andere categorieën worden hieronder toegelicht, eventueel met culturele aspecten.

1.4.1.1 Reden van uithuisplaatsing

Een gedwongen uithuisplaatsing kan om allerlei redenen gebeuren. Wel is er in alle gevallen sprake van kindermishandeling. Kindermishandeling is een breed begrip en omvat het volgende: 'kindermishandeling is elke vorm van voor de minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel' (handelingsprotocol Advies- en Meldpunt Kindermishandeling).

1.4.1.2 Verplaatsingen

In een onderzoek van Strijker en Knorth (2007) naar langdurige pleegzorgplaatsingen wordt geconstateerd dat 55% van de pleegkinderen een of meer verplaatsingen heeft meegemaakt en 30% van de pleegkinderen heeft zelfs 3 of meer verplaatsingen meegemaakt. Volgens Strijker en Knorth (2007) zijn verplaatsingen een voorspellende factor voor voortijdige beëindigingen van pleegzorgplaatsingen. Daar tegenover staat een aantal studies die weliswaar aangeven dat het niet bevorderlijk en wenselijk is voor een kind (en zijn hechtingsontwikkeling) om meerdere verplaatsingen mee te maken, maar dat het aantal verplaatsingen geen betekenisvolle voorspellende factor is voor voortijdige beëindigingen (Oosterman, Schuengel, Slot, Bullens en Doreleijers, 2007; Peeters, 2010; Vanderfaeille, Van Holen en Coussens, 2007). Of de plaatsing nu wel of geen voorspellende factor is voor een voortijdige breakdown, het pleegkind draagt veel bagage mee, die voorspellend is voor zijn verdere leven.

1.4.1.3 Gedragsmoeilijkheden

Verhulst en Verheij (2003) geven weer dat wanneer het gaat om het vastleggen van probleemgedrag in een diagnose bij kinderen en jongeren, hun gedrag in sterke mate kan variëren en afhankelijk is van omgevingsfactoren. Schachtschabel (2010) geeft aan dat een kind opgroeit onder invloed van 'drie milieus': het gezin, de school en de maatschappelijke omgeving. ADHD of een gedragsstoornis lijken vaker voor te komen bij pleegkinderen.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Voor veel kinderen uit de pleegzorg geldt dat zij geen goede hechtingsrelatie hebben kunnen opbouwen in de eerste jaren van hun leven. Daarnaast hebben deze kinderen ook een groot verlies ervaren, namelijk het verlies van hun ouder(s) toen zij uit huis geplaatst zijn. Bij de meeste pleegkinderen is er sprake van verwaarlozing, mishandeling of misbruik. Dit alles veroorzaakt een verhoogd risico op de ontwikkeling van diverse ontwikkelings- en gedragsproblemen. Hierdoor laten pleegkinderen meer ongehoorzaamheid, agressie en emotionele labiliteit zien. Zij hebben een verhoogd risico op lange termijn problemen, zoals delinquentie, gewelddadigheid en afwijkend seksueel gedrag wanneer zij al jong probleemgedrag vertonen (Taussig, 2002). In diverse onderzoeken wordt externaliserend en internaliserend probleemgedrag benoemd. Externaliserend probleemgedrag is gedrag dat ook door de omgeving als problematisch wordt ervaren, internaliserend probleemgedrag is op en in zichzelf gericht. Veel pleegkinderen laten externaliserend probleemgedrag zien. Dit gedrag beïnvloedt het risico op voortijdige beëindigingen sterk, aangezien de omgeving er hinder van ondervindt (Van Holen, Vanderfaellie en Trogh, 2007). Onder externaliserend probleemgedrag wordt agressie, antisociale gedragingen (Van der Ploeg, 1997), aandacht vragen, brutaliteit, ongehoorzaamheid verstaan (Zetlin, Weinberg en Kimm, 2005). Internaliserend probleemgedrag is vooral op zichzelf gericht, waardoor het minder opvalt en voor de omgeving (soms) minder zichtbaar is. Onder internaliserend probleemgedrag wordt angst, depressie (Zetlin, 2005), teruggetrokkenheid en weinig zelfvertrouwen genoemd (Denuwelaere en Bracke, 2007).

Allochtone kinderen hebben gemiddeld meer problemen op cognitief en sociaal-emotioneel gebied dan autochtone kinderen (Wissink, 2006; Mesman en Yaman, 2008). Klimenko (2005) geeft aan dat een strengere opvoeding en lagere waardering van autonomie in allochtonen gezinnen hiervoor gedeeltelijk verantwoordelijk zijn. Hij omschrijft dat een opvoeding met regels zonder uitleg en onderhandelingsruimte vaker probleemgedrag veroorzaakt bij een kind dan wanneer een kind een opvoeding waarin ruimte is voor de autonomie van een kind.

1.4.1.4 Onderwijs

Voor pleegkinderen is school soms ingewikkelder dan voor andere kinderen (Kruis, 2010). Door de geschiedenis die pleegkinderen in de meeste gevallen hebben meegemaakt en daarmee samenhangend de wisselingen van scholen hebben zij vaak een achterstand ten opzichte van leeftijdsgenootjes (Conger en Finkelstein, 2003). Conger en Finkelstein (2003) geven aan dat pleegkinderen, weliswaar in de USA, vaak deelnemen aan lagere typen

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

onderwijs, langere tijd op school zitten en meer naar speciaal onderwijs gaan dan hun leeftijdsgenootjes.

Uit onderzoek van Dronkers en Heus (2008) blijkt dat kinderen met laaggeschoolde moslimouders minder presteren in westers onderwijs. Wanneer ouders hooggeschoold en moslim zijn komen geen verschillen in schoolprestaties naar voren. Dronkers heeft hier meerdere mogelijke verklaringen voor: de moslimimmigranten komen uit de sociaaleconomisch zwakke gebieden van Turkije, Marokko en Algerije, moslims voelen zich sneller gediscrimineerd en de man-vrouw verhouding en eer zijn een belemmering voor individuele ontplooiing. Er is weinig onderzoek gedaan naar moslims en onderwijs. In de praktijk wordt opgemerkt dat het voor moslims vaak moeilijk is om te onderkennen dat hun zoon of dochter speciaal onderwijs nodig heeft, of gedragsmatig moeilijkheden vertoont op school.

1.4.1.5 Oudercontacten

Er zijn verschillende onderzoeken gedaan naar het contact tussen ouders en kinderen als zij in een pleeggezin verblijven. De onderzoeken komen vrijwel allemaal tot dezelfde conclusie. Indien het ouder contact goed, soepel en regelmatig verloopt is dit ten gunste van de ontwikkeling van het kind. Indien het oudercontact niet goed verloopt, om welke reden dan ook, heeft dit een negatief effect op het kind. Het is voor alle betrokken partijen belangrijk dat de afspraken duidelijk zijn en de begeleiding goed is afgestemd. Het blijven nastreven van een goede relatie tussen kind en ouders kan nadelig uitpakken voor een kind, het kan zijn ontwikkeling belemmeren en ook de opbouw in een nieuw gezin, het pleeggezin, in de weg staan (Gualtherie van Weezel en Waaldijk, 2004).

Er is weinig onderzoek gedaan naar oudercontact van allochtone pleegkinderen. In 2006 is er onderzoek gedaan naar het welbevinden van allochtone pleegkinderen in Nederlandse gezinnen en welke problemen pleegouders ondervinden bij de omgang met het pleegkind (Conceicao en Steenis, 2006). De meest opvallende conclusie is dat de contacten met de ouders van de pleegkinderen veel problemen gaven, ofwel omdat er in het geheel geen contact was tussen ouder en pleegkind, ofwel omdat dit contact moeizaam verliep. De communicatie vanwege taalbarrière was hier een van de oorzaken van.

1.4.2 Pleeggezin kenmerken

In de meeste onderzoeken naar pleegouders, wordt de leeftijd van de pleegouders, de gezinssamenstelling, de ervaring van de pleegouders en de stijl van opvoeden bekeken. Sinclair, Wilson en Gibbs, (2005), Farmer et al. (2004), Strijker en Zandberg (2001)

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

beschrijven dat de leeftijd van pleegouders geen verband heeft met een voortijdige beëindiging. Van Ooijen (2010) bevestigt dit in zijn onderzoek. Hij geeft aan dat ook de gezinssamenstelling en het aantal jaren dat pleegouders pleegzorgervaring hebben geen invloed heeft op een voortijdige breakdown. Er is een tweetal onderzoeken (Van den Oever, Hoogheid en Hirschfeldt, 1979; Wit et al., 1971) waarin het hanteren van een autoritaire opvoedingsstijl door pleegouders is geassocieerd met een breakdown. In dit onderzoek worden vier opvoedingsstijlen onderzocht. Ten eerste een autoritaire opvoedingstijl, deze opvoeding heeft weinig ruimte voor het kind. Het kind moet gehoorzamen en er is weinig ruimte voor discussie over de regels in huis. De gehoorzaamheid wordt afgedwongen door straf of door dreigingen van straf (Zimbardo, Johnson en McCann, 2008). Ten tweede een autoritatieve opvoedingsstijl waarin duidelijke regels aan het kind gesteld worden, maar waarin ook ruimte is voor ideeën en gedachten van het kind. Ten derde de permissieve opvoedingsstijl, waarin ouders weinig regels stellen en het kind de verantwoordelijkheid krijgt over de beslissingen (Zimbardo, et al. 2008). En tot slot is er de verwaarlozende opvoedingsstijl, waarin geen regels geboden, maar ook geen geborgenheid, steun, veiligheid of betrokkenheid van ouders naar het kind geboden wordt.

Voor kinderen die opgroeien in een moslimgezin en leven in een westerse maatschappij veroorzaakt dit soms moeilijkheden. Zij willen enerzijds persoonlijke vrijheid zoals hun autochtone vrienden, anderzijds willen zij het gezag van ouders voldoende respecteren (Klimenko, 2005). Klimenko (2005) geeft aan dat allochtone ouders (alle generaties) maatschappelijk presteren en conformeren belangrijk vinden als opvoedingsdoel en sociabiliteit en autonomie minder belangrijk. Pels en Demat (2006) verklaren dit door een gemiddeld lager opleidingsniveau van ouders. Gehoorzaamheid wordt boven zelfstandigheid verkozen door Turkse en Marokkaanse ouders, 1^e en 2^e generatie. Voor autochtone ouders is dit precies andersom (Distelbrink en Hooghiemstra, 2005). Klimenko (2005) schrijft dat Marokkaanse/Turkse ouders aandacht hebben voor externaliserende problemen van hun kinderen (bv. ongehoorzaamheid en delinquentie) dan voor internaliserende problemen (bv. depressie). Bal (2005) geeft aan dat in de Islamitische opvoeding door middel van gehoorzaamheid en regels de waarden en normen aan kinderen worden bijgebracht. Hij noemt dit een autoritaire opvoeding, waar geen ruimte is voor inhoudelijke uitleg van de opvoeder. Hofstede (1997) beschrijft dat het hebben van een eigen mening door cultuur wordt bepaald. Hij omschrijft dat groepsgerichte families de kinderen leren om hun mening te vormen op basis van de ander. Kinderen horen niet door te vragen en niet in discussie te gaan. De eerste generatie ouders voedt nog veel meer op zoals het land van herkomst, in de derde generatie

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

worden zowel de cultuur van herkomst als de Nederlandse cultuur toegepast in de opvoeding (Klimenko, 2005).

1.4.3 Pleegzorgbegeleiding

Uit meerdere onderzoeken komt naar voren dat pleegouders zich niet altijd gehoord en begrepen voelen wanneer het gaat om de zorg die zij over het kind hebben en de zorg die zij denken dat nodig is voor het kind. Weterings, Bloemberg, Pruijs en Pool (1998) geven aan dat 49% van de pleegouders extra steun of ondersteuning zou willen met betrekking tot hun pleegkind. Een goede voorbereiding op het pleegouderschap is van groot belang. Daarom bestaat er een basisopleiding genaamd de STAP-training (Scholing Training Aspirant Pleegouders). Deze training is opgebouwd uit 7 bijeenkomsten die worden verzorgd door de pleegzorginstelling. Tijdens de bijeenkomsten komen de volgende onderwerpen aan bod: gedrag, samenwerken in de pleegzorg, verlies, hechting, gedrag en de verandering van de eigen situatie bij de komst van een pleegkind (Pleegouder worden, 2011). Vervolgens is er een intake, waarbij de pleegzorginstelling een gesprek heeft met de aspirant ouders en waarin gekeken wordt naar de wensen en mogelijkheden van het pleeggezin. Samen met pleegouders en pleegzorgbegeleider worden afspraken gemaakt over de hoeveelheid bezoeken die de pleegzorgbegeleider aan het pleeggezin brengt. Daarnaast stelt een pleegzorgbegeleider samen met de gezinsvoogd, ouders (indien mogelijk) en pleegouders een hulpverleningsplan op (Zandbergen jeugd en opvoedhulp, 2011). In een hulpverleningsplan worden afspraken gemaakt over alles wat er speelt en nog moet gebeuren, met betrekking tot het kind. Uit de adviesnota van het NVP en onderzoek van Chamberlain et al. (2008) blijkt dat pleegouders aangeven vaak onvoldoende voorgelicht te zijn over de problemen en achtergrond van het pleegkind dat bij hen in huis komt wonen (NVP, februari 2010; Chamberlain et al, 2008).

Omdat er over allochtonen en pleegzorgbegeleiding weinig literatuur beschikbaar is, wordt in het vervolg van deze paragraaf gesproken over de allochtone hulpverlening in het algemeen. Allochtone cliënten hebben een andere manier van begeleiding nodig dan autochtone cliënten. De hulpverlening moet zich in de eerste plaats goed bewust zijn van de taalbarrière. Daarnaast is het voor allochtonen een grote stap naar de hulpverlening, omdat zij eerst proberen zelf een oplossing te vinden en indien zij er zelf niet uitkomen zij familie en mogelijk vrienden om hulp vragen. Problemen naar buiten brengen wordt gezien als een schande (Eppink, 1990; Partners in Welzijn, 2001), dit mag pas als de problemen zijn geëscaleerd. Dit geeft direct het volgende probleem. De Nederlandse hulpverlening wil eerst meer kennis over de inhoud van een probleem, voordat men overgaat op hulpverlening,

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

terwijl veel allochtonen een directe start van het oplossen van het probleem verwachten (Stomp, 2000). Daarnaast neemt de Nederlandse hulpverlening geen verantwoordelijkheid van (pleeg)ouders over wanneer er problemen met het kind zijn, terwijl veel allochtone (pleeg)ouders het idee hebben dat de hulpverlening de verantwoording draagt vanaf het moment dat het probleem bij hen bekend is. Eppink (1990) omschrijft dit als motivatieverschil. Het volgende punt dat de hulpverlening kan bemoeilijken is de manier van communiceren. De Nederlandse hulpverlening verwacht zelfinzicht en openheid van zaken. Kortman (2002) schrijft hierover dat Marokkanen symbolisch taalgebruik hebben om aan te geven wat de klachten zijn, waardoor zij soms moeilijk begrepen worden. Daarnaast bagatelliseren zij psychische klachten, omdat zij zich hiervoor schamen. De directheid van de Nederlandse hulpverlening levert ook nogal eens wederzijdse problemen op. Het bewaren van harmonie is een belangrijke waarde voor de meeste allochtonen. Daarom zullen zij zelden 'nee' als antwoord geven, om een confrontatie te vermijden. Het woord 'ja' wordt niet gezien als instemming, maar geeft aan dat er verder gepraat kan worden. Het wordt als onbeschoft en onwenselijk beschouwd om de directe confrontatie aan te gaan (Hofstede, 1997). Het open bespreken van problemen of fouten ontnemt de (pleeg)ouder alle vertrouwen (Stomp, 2000). De Graaf (1995) benoemt de angst van de roddel in de Islamitische gezinnen, daarnaast maakt hij de volgende opsomming wanneer het gaat om de omgang met allochtonen cliënten:

- Het is belangrijk dat de hulpverlener zich goed bewust is van de cultuur en tradities.
- Vrouwenzaken worden met vrouwen besproken en niet met mannen, ook niet waar mannen bij zijn. Opvoedingsvraagstukken zijn binnen het gezin vrouwenzaken (kinderen tot 12 jaar) die ook niet / moeilijk met mannelijke hulpverleners besproken kunnen worden. Zeker omdat problemen in het gezin moeten blijven.
- Geloof is zeer belangrijk en van invloed op het dagelijkse leven. Hulpverleners moeten met respect het geloof benaderen.

Hoofdstuk 2 Methode

In dit hoofdstuk worden de respondenten, het onderzoeksdesign en de procedure van het verzamelen van de data beschreven. Het sluit af met een data-analyse plan, waarin kort wordt aangegeven welke analyses antwoord geven op de onderzoeksvraag.

2.1 Respondenten

In dit onderzoek zijn 46 moslimpleegkinderen (26 jongens, 20 meisjes) en even zoveel moslimpleegzorg gezinnen nagegaan. Er zijn 24 breakdowns en 22 goed lopende plaatsingen, met een minimale plaatsingstijd van een jaar, gevonden bij perspectiefbiedende moslimgezinnen. In de breakdowngroep hebben 6 pleegkinderen meerdere breakdowns meegemaakt in de afgelopen vijf jaar. Eén van de pleegkinderen uit de breakdowngroep komt terug in de groep van de goedlopende plaatsingen omdat zij na de breakdown langer dan een jaar in een goedlopend perspectief biedend pleeggezin zit. De pleegkinderen zijn tussen de 0 en 18 jaar ($M = 10,5$, $SD = 3,7$). 25 pleegkinderen zijn van Marokkaanse, 17 van Turkse, 3 van Somalische en 1 van Irakese afkomst. De kinderen uit de breakdowngroep zitten op het moment van onderzoek gemiddeld 37,3 ($SD = 24,3$) maanden in een gezin en hebben gemiddeld 3,3 ($SD = 1,9$) verplaatsingen meegemaakt. De pleegkinderen uit de goedlopende plaatsingen zitten gemiddeld 52,1 ($SD = 35,6$) maanden in een gezin en hebben gemiddeld 2,9 ($SD = 1,6$) verplaatsingen meegemaakt. Bij 19 pleegkinderen uit de breakdowngroep komen gedragsproblemen voor en 11 kinderen uit deze groep zitten op speciaal onderwijs. Bij de goedlopende pleegzorgplaatsingen komen gedragsproblemen bij 14 pleegkinderen voor en zitten 5 pleegkinderen op speciaal onderwijs.

Van de 46 gezinnen bestaan er 31 uit twee en 15 uit slechts één pleegouder. De gemiddelde leeftijd van de pleegvader is 51,9 jaar ($SD = 13,1$) en van de pleegmoeders 48,7 jaar ($SD = 11,5$). Elk gezin heeft gemiddeld 2,1 ($SD = 2,0$) kinderen en heeft eerder gemiddeld 0,4 ($SD = 0,9$) kind opgevangen. Een overzicht van de breakdown en goedlopende gezinnen is te vinden in Tabel 1.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Tabel 1

Overzicht breakdown en goedlopende gezinnen

	Breakdowns	Goedlopende gezinnen
Jongens	13	11
Meisjes	11	9
Gemiddelde leeftijd	10,9 jaar	10,2 jaar
Etniciteit:		
Marokko	40%	60%
Turkije	82%	18%
Somalie	0%	100%
Irak	0%	100%
Plaatsingsduur	35 maanden	52 maanden
Aantal overplaatsingen	3 verplaatsingen	3 verplaatsingen
Probleemgedrag	79%	64%
Regulier onderwijs	52%	77%
Twee pleegouders	63%	73%
Leeftijd pleegmoeder	47 jaar	51 jaar
Leeftijd pleegvader	49 jaar	55 jaar
Aantal thuiswonende kinderen	2	2
Eerdere pleegkinderen	1	0

2.2 Dataverzameling

Dit onderzoek is opgestart door middel van oriënterende gesprekken met medewerkers van de afdeling pleegzorg van de Stichting Kompaan. Naar aanleiding van deze gesprekken zijn de onderzoeksvragen tot stand gekomen. Vervolgens zijn de data verzameld. Kompaan heeft een lijst van alle breakdowns bij moslimpleegkinderen in moslimpleeggezinnen over de periode van januari 2005 t/m december 2010 uitgedraaid. Deze lijst bestaat uit 50 namen. Er staan 6 pleegkinderen met 2 breakdowns en 1 pleegkind met 3 breakdowns op. In eerste instantie werden alleen de langdurige pleegzorgplaatsingen (>2jaar) met breakdown onderzocht. Dit zijn 16 pleegpleegkinderen. Vanwege dit geringe aantal is besloten alle breakdowns met een plaatsing van langer dan een jaar te onderzoeken. Op die manier blijven 26 pleegkinderen over.

Van de 26 pleeggezinnen, zijn er 4 van Nederlands afkomst. Nog eens 4 gezinnen zijn vakantie-weekendopvang. Gedurende het onderzoek is gebleken dat 2 pleegkinderen 18 jaar oud zijn, waardoor ze niet mee genomen worden in dit onderzoek. Bij drie pleegkinderen hebben pleegouders ouderlijk gezag aangevraagd, waardoor de pleegzorg als perspectief

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

biedend gezin is beëindigd. Deze pleegkinderen zijn in de goedlopende moslimpleegzorggroep geplaatst. Van de 13 overgebleven pleegkinderen is gedurende het onderzoek gevonden dat 3 pleegkinderen een eerdere breakdown hebben meegemaakt. Uiteindelijk is het totaal van het onderzoek 16 pleegkinderen met een breakdown.

De gedachte ontstond dat alle pleegpleegkinderen in perspectief biedende gezinnen meegenomen moesten worden, dus ook de plaatsingen die voor het jaar waren geëindigd, omdat ook deze plaatsingen bedoeld waren voor de lange termijn. Dit heeft nog 6 pleegkinderen opgeleverd, waarvan 1 pleegkind 2 breakdowns heeft meegemaakt.

Alle pleegzorgmedewerkers zijn benaderd via een e-mail met het verzoek moslimpleegkinderen in moslimpleegzorg gezinnen door te geven. Dit heeft 8 goedlopende plaatsingen opgeleverd. Ook de gedragswetenschappers zijn persoonlijk benaderd met het verzoek de eerder verkregen namen na te lopen. Dit leverde nog eens 2 breakdowns en 8 pleegkinderen in goedlopende gezinnen op. Hierna zijn de pleegzorgmedewerkers persoonlijk benaderd, wat nog 5 goedlopende pleeggezinnen heeft opgeleverd. Hiervan bleken er 2 pleegkinderen boven de 18 te zijn. Het bovenstaande levert een eindresultaat op van 24 breakdowns en 22 goedlopende moslimpleegzorgplaatsingen.

Er wordt gebruik gemaakt van de pleegkind en pleeggezin dossiers van Kompaan. De pleegkindkenmerken leeftijd, sekse en etniciteit van een kind zijn terug te vinden in het systeem dat Kompaan gebruikt (Aisa). De aanwezigheid van kindproblematiek, onderwijs, reden van UHP, het verloop van de oudercontacten en het aantal verplaatsingen wordt gevonden in de papieren dossiers van Kompaan. Veel informatie is terug te vinden in de voogdijplannen van Bureau jeugdzorg, welke onderdeel uitmaken van het kinddossier. Een aantal individuele gegevens is niet gevonden in de dossiers. Hiervoor zijn pleegzorgmedewerkers benaderd.

De pleeggezinkenmerken de status van het pleeggezin, de leeftijd van de pleegouders, het aantal eigen kinderen, de etniciteit en het type pleeggezin wordt gevonden via Aisa en de papieren dossiers. Voor de pleeggezinkenmerken opleiding van de pleegouders, werk van de pleegouders, mate van religie, opvoedingsstijl, het spreken van de Nederlandse taal en het verloop van de begeleiding van het pleeggezin is een vragenlijst opgesteld die naar de pleegzorgmedewerkers is gestuurd. Van één pleeggezin zijn de gegevens moeilijk te achterhalen omdat er geen informatie staat in Aisa en geen papieren dossier te vinden was. Het blijkt dat het gezin onder een andere naam in de papieren dossiers terecht is gekomen. Dit dossier is minimaal bijgehouden, waardoor er nog steeds een aantal gegevens ontbreekt. De pleegzorgwerker van het betreffende gezin is niet meer werkzaam bij Kompaan en ook de

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

gedragwetenschappers en de plaatsingscoördinator kunnen geen gegevens over dit gezin verstrekken. Of de pleeggezinnen een individueel traject, STAP-training of netwerkscreening hebben gevolgd wordt een aantal keer gevonden in Aisa en een aantal keer in de papieren dossiers. Het blijkt echter dat de STAP-training een groepsgewijze moslim voorbereiding is geweest en geen STAP-training zoals deze in de literatuur benoemd is en zoals deze door Kompaan voor regulieren pleeggezinnen inzet. In het vervolg zal daarom gesproken worden over de groepsgewijze moslim voorbereiding. De etniciteit, het geslacht en de ervaring van de medewerkers is opgevraagd via personeelszaken.

Het onderzoek is kwantitatief van aard. Alle gegevens worden geanalyseerd door middel van het softwarepakket voor statistische analyse SPSS.

2.3 Design

De vraagstelling van dit onderzoek is: ‘Welke factoren leiden tot breakdowns in moslimgezinnen’. De literatuur geeft aan dat leeftijd, sekse, ontwikkelingsproblemen, type onderwijs, het aantal verplaatsingen en de contacten met ouders invloed kunnen hebben op een breakdown. Daarom worden al deze facetten onderzocht. Omdat dit onderzoek moslimpleegzorg betreft wordt ook de etniciteit van de pleegkinderen meegenomen. Als extra variabele wordt naar de reden voor UHP gekeken omdat voorstelbaar is dat dit (en dus de voorgeschiedenis van een pleegkind) van invloed kan zijn op het verloop van de plaatsing.

Omdat Kompaan voornamelijk geïnteresseerd is naar het type pleeggezin dat zij moeten aantrekken om zoveel mogelijk goede plaatsingen te creëren zijn, naast de variabelen die in de literatuur worden besproken, zoals leeftijd pleegouders, gezinssamenstelling, aantal kinderen in een pleeggezin, ook de variabelen die meer cultuur gebonden zijn meegenomen. Dit zijn bijvoorbeeld etniciteit, mate van geloofsbeleving en opvoedingsstijl.

Daarnaast is gekeken naar de wijze waarop Kompaan de gezinnen screent. Dit gebeurt door middel van een individueel traject, een netwerkscreening of een groepsgewijze moslim voorbereiding. Omdat in moslimgezinnen de taal een grotere barrière is wordt afgeweken van de standaardis dat een pleeggezin de reguliere STAP-training volgt. Tijdens de oriënterende gesprekken kwam naar voren dat vanwege de cultuur niet alle zaken even gemakkelijk besproken kunnen worden. Bijvoorbeeld seksualiteit kan door een mannelijke pleegzorgwerker niet besproken worden met een moslimpleegmoeder. Daarom is ervoor gekozen het geslacht van de pleegzorgwerker mee te nemen. Daarnaast is besloten ook de etniciteit van de pleegzorgwerker en het aantal ervaringsjaren de pleegzorgwerker mee te nemen.

2.4 Data-analyseplan

Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag worden verschillende deelvragen gesteld. Ze worden beantwoord door middel van verschillende analyse technieken. De t-test, de chi-kwadraattest en kruistabellen worden gebruikt voor vraag 1 t/m 4. Vraag 5 wordt beantwoord door middel van de One-way ANOVA. De two-way ANOVA geeft antwoord op vraag 6.

De t-test wordt gebruikt om het verschil van metrische variabelen over twee verschillende groepen te toetsen (Pallant, 2010). SPSS maakt twee berekeningen over de significantie. Één berekening is gebaseerd op een gelijke variantie van de variabele leeftijd over de twee groepen en de andere berekening gaat ervan uit dat de variantie van de twee groepen verschillend is (Stumpel, 2007). Om te bepalen welke van de twee significanties je moet gebruiken wordt gebruik gemaakt van de Levene's test voor gelijkheid van varianties. Er is een verschil tussen twee groepen wanneer de gemiddelde scores significant afwijken van elkaar en wanneer deze niet door toevalligheden zijn aan te wijzen.

In een bivariate kruistabel worden twee variabelen tegen elkaar afgezet. Met behulp van percentageverschillen en samenhangmaten zoals Cramer's V (gebaseerd op de Chi-kwadraat (χ^2)) en Kendall's tau wordt onderzocht of tussen beide variabelen een verband bestaat en kan een indruk worden verkregen van de sterkte van dat verband (Grotenhuis en Matthijssen, 2006). Chi-kwadraat is onder andere afhankelijk van het totale aantal respondenten. De samenhangsmaten Phi en Cramer's V zijn dat niet en geven direct de samenhang aan, uitgedrukt in een getal. Er wordt bij twee categorieën van een klein verband gesproken wanneer de score tussen $r = 0.10$ tot 0.29 , van een middel grote verband wanneer $r = 0.30$ tot 0.49 en van een groot verband wanneer $r = 0.50$ of hoger is. Bij drie categorieën wordt van een klein verband gesproken wanneer de score tussen de $r = 0.07$ tot 0.20 , van een middel grote verband wanneer $r = 0.21$ tot 0.34 en van een groot verband wanneer $r = 0.35$ of hoger is. Bij meer dan 3 categorieën wordt van een klein verband gesproken wanneer de score tussen de $r = .06$ tot 0.16 , van een middel groot verband wanneer $r = 0.17$ tot 0.28 en van een groot verband wanneer $r = 0.29$ of hoger is (Cohen, 1988 in Pallant, 2010).

Met behulp van een variantieanalyse kan getoetst worden of de gemiddelden van een variabele in verschillende groepen van elkaar afwijken (Grotenhuis en Matthijssen, 2006). Er is dan niet direct duidelijk hoe groot de verschillen zijn tussen de groepen en welke verschillen significant zijn. Daarvoor wordt een eenweg Anova uitgevoerd. Met een * wordt in SPSS aangegeven welk verschil significant is, waarbij een significantieniveau van $p = 0,05$ wordt gehanteerd.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

De tweeweg ANOVA test tegelijkertijd het effect van iedere van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele en de interactie die bestaat. De voornaamste output van de two-way ANOVA is een tabel genaamd: Test of Between Subjects Effects (Pallant, 2010).

Hoofdstuk 3 Resultaten

In dit hoofdstuk wordt met behulp van het statisch rekenprogramma SPSS antwoord gegeven op de deelvragen van dit onderzoek. De kenmerken van het pleegkind, de kenmerken van het pleeggezin, de wijze van screening en de kenmerken van de pleegzorgwerkers komen aan bod. Vervolgens worden factoren die mogelijk van invloed zijn op de plaatsingduur beschreven.

3.1 Kenmerken horende bij het pleegkind

- Is er een verschil in pleegkindkenmerken (leeftijd sekse en etniciteit van een kind, gedragsmoeilijkheden, onderwijs, reden van UHP, aantal verplaatsingen, oudercontacten) tussen moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?

Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van een t-toest voor onafhankelijke variabelen en chikwadraattoetsen. De t-toets wordt gebruikt om het verschil van metrische variabelen over twee verschillende groepen te toetsen (Pallant, 2010). Voor deze vraag betekent het dat er voor leeftijd en het aantal verplaatsingen van een pleegkind middels een t-toets, gekeken wordt of er verschillen zijn tussen de groep pleegkinderen met een breakdown (in het vervolg breakdown) en de groep pleegkinderen met een goedlopende pleeggezin plaatsing (in het vervolg lopend). Beide toetsen zijn nagekeken op gelijke variantie, zij voldoen beiden aan deze eis.

Met betrekking tot leeftijd is geen significant verschil gevonden tussen de verschillende scores breakdown ($M = 10.88$, $SD = 3.69$) en lopend ($M = 10.18$, $SD = 3.83$; $t(44) = .63$, $p = 0.54$, two-tailed). Dit betekent dat leeftijd waarschijnlijk geen effect heeft op het verloop van de plaatsing.

Ook met betrekking tot het aantal eerdere verplaatsingen van een kind is er geen significant verschil gevonden tussen de scores breakdown ($M = 3.33$, $SD = 1.86$) en lopend ($M = 2.90$, $SD = 1.59$; $t(42) = 0.83$, $p = 0.42$, two-tailed). Dit betekent dat het aantal eerdere verplaatsingen van een pleegkind waarschijnlijk geen effect heeft op het verloop van een plaatsing.

Het verschil in geslacht, etniciteit, kindproblematiek, type onderwijs, reden van UHP, contacten met moeder, verloop van de contacten met moeder, contacten met vader en het verloop van contacten met vader bij breakdown en lopend wordt gemeten aan de hand van

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

kruistabellen uit de chi-kwadraattoetsen. In een bivariate kruistabel worden twee variabelen tegen elkaar afgezet. Een Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen laat geen significant verschil zien tussen het geslacht en het verloop van een plaatsing, $\chi^2 (1, n = 46) = 0.00, p = .97, \phi = -0.05$. Wat betekent dat ook het geslacht waarschijnlijk geen invloed heeft op het verloop van de plaatsing. De effect size is klein.

De Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot etniciteit geeft aan dat er een assumptie geschonden is. De aantallen Somalische en Iraakse pleegkinderen zijn in dit onderzoek te klein om de test uit te mogen voeren. Opvallend is dat 82,4% van de Turkse pleegkinderen uit dit onderzoek een breakdown hebben meegemaakt. Van de Marokkaanse kinderen uit dit onderzoek heeft 40% een breakdown meegemaakt. Van de andere etniciteiten heeft geen enkel kind een breakdown meegemaakt maar deze groep is erg klein. De waarde Cramer's $V = 0.51$ (effect size) geeft aan dat er een sterk verschil tussen de groepen bestaat. Het is mogelijk dat bij een onderzoek met meer respondenten de samenhang tussen etniciteit en het verloop van een plaatsing significant blijkt te zijn. Omdat de moslimkinderen uit dit onderzoek voornamelijk van Turkse en Marokkaanse afkomst zijn is gekozen om ook enkel deze twee groepen met elkaar te vergelijken en de andere etniciteiten als missing te omschrijven. Dan blijkt met de chi-kwadraattoets dat er een significant verschil bestaat, $\chi^2 (1, n = 42) = 5.78, p = 0.02, \phi = -0.42$. Dit betekent dat er waarschijnlijk een sterke samenhang bestaat tussen etniciteit en het verloop van een plaatsing. Van de Turkse pleegkinderen eindigt 82,4% met een breakdown, van de Marokkaanse pleegkinderen eindigt 40% met een breakdown. Van de goedlopende pleegzorgplaatsingen is 16,7% van de pleegkinderen Turks, 83,3% is van Marokkaanse afkomst. Van alle breakdowns is 41,7% van de pleegkinderen van Marokkaanse afkomst en 58,3% van Turkse afkomst. Van alle goedlopende gezinnen is 83,3% van Marokkaanse afkomst en 16,7% van Turkse afkomst. Een overzicht wordt gegeven in tabel 2.

Tabel 2
Etniciteit pleegkinderen

Breakdown	Marokkaans	Turks	Totaal
Ja	10 (42%)	14 (58%)	24 (57%)
Nee	15 (83%)	3 (17%)	18 (43%)
Totaal	25	17	42

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

De chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot gedragsproblemen geeft aan dat er geen significant verschil is tussen gedragsproblemen en het verloop van een plaatsing, $\chi^2 (1, n = 46) = 0.71, p = 0.40, \phi = 0.17$. Dit betekent dat gedragsproblemen waarschijnlijk niet van invloed zijn op het verloop van de plaatsing. De effect size geeft een klein verschil tussen de groepen weer. 71,7% van de pleegkinderen uit dit onderzoek hebben gedragsproblemen.

Met betrekking tot onderwijs en het verloop van een plaatsing is ook geen significant verschil gevonden $\chi^2 (1, n = 45) = 2.10, p = 0.15, \phi = -0.26$. Er is een kleine en bijna middelmatige negatieve samenhang tussen onderwijs en het verloop van een plaatsing wordt gevonden. 35,6% van de pleegkinderen uit dit onderzoek volgt speciaal onderwijs.

De chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen geeft ook bij de reden UHP aan dat er een assumptie voor het uitvoeren van de toets geschonden is en de toets niet mag worden uitgevoerd. Dit komt doordat de gebruikte onderzoeksgroep klein is en bij de verschillende toetsen het aantal participanten per cel te laag is. Meer participanten zou betrouwbaardere analyses opleveren. Kompaan heeft echter niet meer moslimpleegkinderen, toch wordt de effect size beschreven omdat er mogelijk met meer respondenten wel een significant verschil gevonden wordt. Er is een sterk verschil tussen de groepen te zien bij reden van UHP en het verloop van een plaatsing (Cramer's $V = .68$). Opvallend is dat in de breakdowngroep ernstige psychiatrie (19,6%) en huiselijk geweld (21,7%) de uithuisplaatsing veroorzaken terwijl in de goedlopende groep de uithuisplaatsing voornamelijk wordt veroorzaakt door het getuige zijn van moord door een van de ouders (19,6%) en door pedagogische onmacht (13%).

Ook bij het contact met moeder en het verloop van het contact met moeder worden er een assumptie voor het uitvoeren van de toets geschonden, wederom omdat de aantallen per cel te laag zijn om een betrouwbare analyse uit te voeren. In dit onderzoek heeft 100% van de breakdown groep en 76,9% van de lopende groep heeft contact met moeder. De samenhang ($\phi = 0.40$) tussen het verloop van de plaatsing en het contact met moeder is redelijk sterk aanwezig. Voor 82,6% van de pleegkinderen in de groep breakdown verloopt het contact met moeder problematisch tegenover 69,2% in de lopende groep. De samenhang tussen het al dan niet problematische verloop van het contact met moeder en het verloop van de plaatsing is klein ($\phi = 0.16$).

De chi-kwadraattoets geeft met betrekking tot het contact met vader en het verloop van een plaatsing een significant verschil, $\chi^2 (1, n = 46) = 4.39, p = 0.04, \phi = 0.36$. Dit betekent dat aangenomen mag worden dat het contact met vader een sterke samenhang laat

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

zien met het verloop van een plaatsing. Van de pleegkinderen uit dit onderzoek heeft 83,3% uit de breakdowngroep contact met vader tegenover 50% van de lopende groep contact met vader. Een overzicht wordt gegeven in tabel 3.

Tabel 3
Contact met vader

Breakdown	Contact met vader	Geen contact met vader	Totaal
Ja	20 (83%)	4 (17%)	24 (52%)
Nee	11 (50%)	11 (50%)	22 (48%)
Totaal	31	15	46

Ook het verloop van het contact met vader geeft een significant verschil weer, $\chi^2 (1, n = 46) = 10,78, p = 0.01, \phi = 0.53$). Dit betekent dat het al dan niet problematisch contact met vader een sterke samenhang laat zien met het verloop van een plaatsing. Uit de breakdowngroep verloopt bij 87,5% het contact met vader problematisch. Bij de lopende groep verloopt 36,4% problematisch. Een overzicht wordt gegeven in tabel 4.

Tabel 4
Verloop van contact met vader

Breakdown	Problematisch contact met vader	Goed contact met vader	Totaal
Ja	21 (88%)	3 (13%)	24 (52%)
Nee	8 (36%)	14 (64%)	22 (48%)
Totaal	29	17	46

Om in het kort de vraag van deze paragraaf te beantwoorden zijn er met betrekking tot leeftijd, geslacht, het aantal verplaatsingen, gedragsmoeilijkheden, type onderwijs, reden van UHP, contact met moeder en de wijze waarop dit contact met moeder verloopt geen significante verschillen gevonden tussen de breakdown groep en de goedlopende groep. Wanneer de Marokkaanse en Turkse pleegkinderen tegenover elkaar worden gezet, blijkt er een significant verschil te zijn. Dit betekent dat de variabele etniciteit van het pleegkind waarschijnlijk een rol speelt bij het verloop van een plaatsing. Enkel het wel of geen contact hebben met vader en het al dan niet problematisch verloop van dit contact met vader laat een

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

significant verschil zien. Dit betekent dat deze variabelen waarschijnlijk een rol spelen bij het verloop van een plaatsing. Zij laten een grote mate van samenhang zien.

3.2 Kenmerken horende bij het pleeggezin

- Is er een verschil in pleeggezinnenmerken (status, leeftijd pleegouders, eigen kinderen, opleiding pleegouders, werk pleegouders, religie, opvoedingsstijl, spreken van de Nederlandse taal, type pleeggezin) van moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?

Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van een t-toest voor onafhankelijke variabelen en chikwadraattoetsen. De t-toets wordt gebruikt om het verschil van metrische variabelen over twee verschillende groepen te toetsen (Pallant, 2010).

Dit betekent dat er voor de leeftijd van pleegmoeder, de leeftijd van pleegvader, het aantal thuiswonende kinderen en het aantal eerder opgevangen pleegkinderen van het pleeggezin, middels een t-toets gekeken wordt of er verschillen zijn tussen de groep pleeggezinnen met een breakdown en de groep pleeggezinnen met een goedlopende pleeggezin plaatsing. Alle toetsen zijn nagekeken op de assumptie voor gelijkheid van varianties en voldoen aan deze eis.

Met betrekking tot de leeftijd van pleegmoeder is geen significant verschil gevonden tussen de scores van breakdown ($M = 46.74$, $SD = 10.45$) en lopend ($M = 50.86$, $SD = 12.52$; $t(42) = -1.19$, $p = 0.24$, two-tailed). Dit betekent dat de leeftijd van pleegmoeder waarschijnlijk geen effect heeft op het verloop van de plaatsing.

Met betrekking tot de leeftijd van pleegvader is er ook geen significant verschil gevonden tussen de scores van breakdown ($M = 48.94$, $SD = 13.75$) en lopend ($M = 54.71$, $SD = 12.15$; $t(31) = -1.28$, $p = .21$, two-tailed). Dit betekent dat de leeftijd van pleegvader waarschijnlijk geen effect heeft op het verloop van de plaatsing.

Met betrekking tot het aantal thuiswonende kinderen is geen significant verschil gevonden tussen de scores breakdown ($M = 1.96$, $SD = 1.99$) en lopend ($M = 2.18$, $SD = 2.13$; $t(44) = -0.37$, $p = 0.72$, two-tailed). Dit betekent dat het aantal thuiswonende kinderen waarschijnlijk geen effect heeft op het verloop van de plaatsing.

Ook met betrekking tot het aantal eerdere pleegzorgplaatsingen in een pleeggezin is geen significantie tussen breakdown ($M = 0.58$, $SD = 1.06$) en lopend ($M = 0.27$, $SD = 0.55$; $t(44) = 0.04$, $p = 0.23$, two-tailed). Dit betekent dat ook het aantal eerdere

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

pleegzorgplaatsingen in een pleeggezin waarschijnlijk geen effect heeft op het verloop van de plaatsing.

Het verschil tussen een breakdown en lopend met betrekking tot de etniciteit, de status van het gezin, de mate van uitvoering van religie in het gezin, de opvoedingsstijl van pleegouders, de opleiding van beide pleegouders, of pleegouders werken, of zij de Nederlandse taal spreken en wat voor type pleeggezin zij zijn wordt gemeten aan de hand van kruistabellen uit de chi-kwadraattoetsen. In een bivariate kruistabel worden twee variabelen tegen elkaar afgezet.

De Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot etniciteit geeft aan dat er een assumptie is geschonden. De aantallen Turkse en Somalische pleeggezinnen zijn in dit onderzoek te klein om de test uit te mogen voeren. De uitkomsten van de effect size worden toch weergegeven omdat dit mogelijke verschillen laat zien die met een grotere onderzoeksgroep wel een significant verschil zouden kunnen zijn. De waarde Cramer's $V = 0.41$ geeft aan dat er een groot verband bestaat tussen etniciteit en het verloop van een plaatsing. Wat opvalt in de kruistabellen is dat van het totale aantal Turkse pleeggezinnen uit dit onderzoek 78,6% in een breakdown eindigt. Van het totale aantal Marokkaanse pleeggezinnen uit dit onderzoek eindigt 44,8% in een breakdown. Bij de Somalische gezinnen uit dit onderzoek komt geen breakdown voor, maar deze zijn met relatief erg weinig respondenten.

Een Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen laat geen significant verschil zien tussen de gezinsstatus en het verloop van een plaatsing, $\chi^2 (1, n = 46) = 0.18, p = 0.67, \phi = -0.11$. Dit betekent dat de gezinsstatus waarschijnlijk geen invloed heeft op het verloop van de plaatsing. De effect size geeft een klein negatief verschil tussen beide groepen aan.

Een Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen laat geen significant verschil zien tussen religie en het verloop van een plaatsing, $\chi^2 (1, n = 46) = 0.03, p = 0.87, \phi = -0.07$. Dit betekent dat religie waarschijnlijk geen invloed heeft op het verloop van de plaatsing. De effect size geeft een klein verschil tussen beide groepen aan. Uit de kruistabellen blijkt dat 73,9% van de moslimpleeggezinnen streng gelovig is.

De Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot opvoedingsstijl geeft aan dat er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets is geschonden. Het aantal pleeggezinnen is te klein, waardoor niet alle cellen voldoende participanten heeft om de toets uit te mogen voeren. De effect size laat een sterk verschil tussen beide groepen zien (Cramer's $V = 0.42$). Het is mogelijk dat er bij een vervolgonderzoek met meer respondenten een significante samenhang gevonden wordt bij opvoedingsstijl. De verdeling van opvoedingsstijl binnen het pleeggezin is als volgt: 27,9% hanteert een autoritaire opvoeding

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

(breakdown: 41,7%, lopend: 58,3%), 44,2% hanteert een autoritatieve opvoedingsstijl (breakdown: 42,1%, lopend: 57,9%), 14% van de pleeggezinnen is permissief (breakdown: 33,3%, lopend: 66,7%) en ook 14% van de pleeggezinnen is verwaarlozend (breakdown: 100%, lopend: 0%).

De Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot het opleidingsniveau van moeder geeft aan dat er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets is geschonden. Er zijn te weinig pleegmoeders die MBO (of hoger) hebben gevolgd, waardoor de toets niet uitgevoerd mag worden. De effect size (ϕ) is 0.08, dit betekent dat het opleidingsniveau van moeder een klein verschil tussen beide groepen laat zien. 82,1% van de moslimpleegmoeders heeft een LBO-niveau of lager heeft. 17,9% heeft MBO gevolgd. Er zijn geen pleegmoeders met een hoger opleidingsniveau.

Ook bij het opleidingsniveau van vader geeft de Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen aan dat er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets is geschonden. Er zijn ook te weinig pleegvaders die MBO of hoger hebben gevolgd, waardoor de toets niet uitgevoerd mag worden. De effect size (Cramer's V) 0.41. Dit betekent een groot verschil tussen beide groepen. Ook hier heeft de grootste groep van de moslimpleegvaders LBO-niveau of lager heeft (75%). Van de pleegvaders heeft 10,7% een MBO-opleiding en 14,3% een HBO-opleiding.

De Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot het wel of geen werk hebben van pleegmoeder geeft ook aan dat er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets is geschonden. Er zijn te weinig pleegmoeders in de groep van werkende, waardoor de toets niet uitgevoerd mag worden. De effect size (ϕ) is 0.06. Dit betekent dat er een klein verschil gezien wordt tussen beide groepen. Van het totale aantal pleegmoeders uit dit onderzoek, werkt 21,4%. Van deze moeders zit 55,6% in de breakdown groep en 44,4% in de lopende groep.

Ook bij de variabele werk van vader wordt er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets geschonden. Te weinig vaders werken. Van de breakdowngroep werkt 30,8%. Van de lopende groep werkt 17,6%. De effect size ($\phi = 0,15$) laat een klein verschil tussen beide groepen zien met betrekking tot wel of geen werk van pleegvader.

Ook bij de Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot het spreken van de Nederlandse taal door pleegmoeder is er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets geschonden. De effect size (Cramer's V) is 0.06. Dit betekent een klein verschil tussen beiden groepen. De helft van pleegmoeders spreekt de Nederlandse taal goed.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Een derde (28,6%) spreekt de Nederlandse taal niet, dit is gelijk verdeeld over de twee groepen.

De assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets, voor het spreken van de Nederlandse taal bij pleegvaders wordt bij de Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen geschonden. De effect size (Cramer's V) is 0.18. Dit betekent een bijna middelmatig verschil tussen beide groepen, wat mogelijk met een groter aantal participanten een significant verschil zou kunnen opleveren. Een derde (33,3%) spreekt de Nederlandse taal goed, een derde (36,7%) spreekt de Nederlandse taal een beetje en een derde (30%) spreekt de Nederlandse taal niet.

Een Chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen laat geen significant verschil zien tussen netwerkpleeggezinnen of bestandpleeggezinnen en het verloop van een plaatsing, $\chi^2(1, n = 46) = 0.00, p = 1.00, \phi = -0.04$. Dit betekent dat het type pleeggezin waarschijnlijk geen invloed heeft op het verloop van de plaatsing. Bijna de helft van de moslimpleeggezinnen uit dit onderzoek is een netwerkgezin (43,5%). De effect size geeft een klein negatief verband aan.

Samenvattend zijn er met betrekking tot kenmerken van pleegouders geen significante verschillen gevonden tussen de breakdown groep en de goedlopende groep. Veelal kon de toets niet worden uitgevoerd, vanwege het geringe aantal respondenten.

3.3 Sreeningswijze & begeleiding

- Is er een verschil in screeningswijze (individuele screening, groepsgewijze moslim voorbereiding, netwerkscreening) van moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?

Om deze vraag te beantwoorden wordt gebruik gemaakt van een chikwadraattoets. De chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot een individuele screening geeft aan dat er geen significant verschil is tussen een individuele screening en het verloop van een plaatsing, $\chi^2(1, n = 42) = .05, p = .82, \phi = 0.09$. Dit betekent dat de individuele screening waarschijnlijk geen invloed heeft op het verloop van een plaatsing. De effect size laat een klein verschil tussen beide groepen zien. In dit onderzoek heeft 35,7% van de moslimpleegouders een individuele screening gehad. Hiervan is 53,3% in een breakdown geëindigd.

De chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen met betrekking tot de netwerkscreening en het verloop van een plaatsing laat ook geen significant verschil zien, χ^2

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

(1, $n = 43$) = 2.83, $p = .09$, $\phi = -0.30$. Dit betekent dat een netwerkscreening waarschijnlijk geen invloed heeft op het verloop van een plaatsing. De effect size geeft een middelgroot verschil tussen beide groepen aan. De netwerkscreening heeft bij 48,8% van de moslimgezinnen uit dit onderzoek plaatsgevonden, waarvan er 33,3% in een breakdown is geëindigd.

De chi-kwadraattoets voor onafhankelijke groepen is ook uitgevoerd voor de groepsgewijze moslim voorbereiding en het verloop van een plaatsing. Ook hier is geen significant verschil aangetroffen, $\chi^2 (1, n = 43) = 2.78$, $p = .19$, $\phi = .32$. Ook hier geldt dat de effect size een middelgroot verschil tussen beide groepen weergeeft en daarom mogelijk met een grotere onderzoeksgroep een mogelijk significant verschil kan aantonen. De groepsgewijze moslim voorbereiding is gevolgd door 21,4% van de moslimpleegouders, 77,8% is in een breakdown geëindigd.

Er zijn geen significante verschillen gevonden tussen de drie manieren van screenen. Dit betekent dat er op basis van deze gegevens geen verschil lijkt te zijn tussen het verloop van een plaatsing en de screeningswijze.

- Bestaat er een samenhang tussen de screeningswijze en het verloop van de begeleiding?

Om antwoord te geven op deze vraag wordt ook de chi-kwadraattoets ingezet. Helaas wordt er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets geschonden. Doordat de onderzoeksgroep niet groot genoeg is zijn er in meerdere cellen te weinig participanten. Dit geldt voor alle drie de screeningsgroepen.

Ruim een derde (35,7%) wordt door middel van een individuele screening pleegouder. Hiervan verloopt 73,3% van de begeleiding goed en 26,7% werkt niet mee met de begeleiding.

Bijna de helft van de totale onderzoeksgroep wordt pleegouder door middel van een netwerkscreening (48,8%). Hiervan verloopt de begeleiding bij 71,4% van de pleeggezinnen goed en bij 28,6% werken de pleegouders niet mee aan de geboden begeleiding.

Een kleine groep pleegouders wordt gescreend door middel van de groepsgewijze moslim voorbereiding (21,4%). De begeleiding van deze pleegouders verloopt bij 22,2% goed, 44,4% van de pleegouders is ontevreden over de begeleiding van Kompaan en 33,3% werkt niet mee.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Omdat de onderzoeksgroep te klein is kan geen antwoord gegeven worden op de vraag. Uit de kruistabellen komt naar voren dat de individuele screening en de netwerkscreening redelijk gelijk zijn met betrekking tot de begeleiding. De begeleiding van pleegouders die de groepsgewijze moslim voorbereiding hebben gevolgd lijkt minder goed te lopen dan bij de andere twee soorten screening.

3.4 Kenmerken van de pleegzorgwerkers & begeleiding

- Is er een verschil in kenmerken van pleegzorgwerkers (etniciteit, geslacht en ervaring) bij moslimpleeggezinnen waar een breakdown heeft plaatsgevonden en goedlopende moslimpleeggezinnen?

Om antwoord te geven op deze vraag wordt ook hier de chi-kwadraattoets uitgevoerd. Helaas word er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets geschonden in de cellen bij etniciteit. Het aantal Turkse pleegzorgwerkers is te klein om significantie te meten. De effect size (Cramer's V) is 0.46, dit betekent een groot verschil tussen beide groepen. Wanneer er een onderzoek verricht wordt met meerdere participanten, kan er mogelijk een significant verschil met betrekking tot etniciteit en het verloop van een plaatsing gevonden worden. De uitkomsten van de kruistabellen worden beschreven omdat deze een indruk kunnen geven voor eventueel vervolg onderzoek. Van de pleegzorgwerkers is 30,4% Marokkaans, 17,4% is Turks en 52,2% is Nederlands. De breakdowns zijn als volgt verdeeld over de verschillende etniciteiten: 50% is van Marokkaanse pleegzorgwerkers, 16,7% is van Turkse pleegzorgwerkers en 33,3% is van Nederlandse pleegzorgwerkers heeft een moslimbreakdown in zijn caseload. Het aantal perspectiefbiedende plaatsingen dat na een jaar nog goed verloopt is als volgt tussen de verschillende etniciteiten verdeeld: 9,1% van Marokkaanse, 18,2% van Turkse en 72,7% van Nederlandse pleegzorgwerkers. Wanneer de pleegzorgwerkers worden verdeeld in allochtonen pleegzorgwerkers en autochtonen pleegzorgwerkers blijkt er wel een significant verschil te zijn, $\chi^2(1, n = 46) = 5.65, p = 0.02, \phi = 0.39$. Dit betekent dat het waarschijnlijk verschil maakt of moslimpleeggezinnen door allochtonen of door autochtonen pleegzorgwerkers worden begeleidt. Een overzicht wordt gegeven in tabel 5.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Tabel 5

De etniciteit van pleegzorgwerkers en het verloop van een plaatsing

Breakdown	Allochtonen pleegzorgwerker	Autochtonen pleegzorgwerker	Totaal
Ja	16 (67%)	8 (33%)	24 (52%)
Nee	6 (27%)	16 (73%)	22 (48%)
Totaal	22	24	46

Helaas heeft een van de cellen met betrekking tot ervaring te weinig responses waardoor de toets niet uitgevoerd mag. De uitkomsten van de tabellen worden toch beschreven, aangezien dit duidelijk kan maken of er mogelijk in de toekomst onderzoek moet volgen met meer respondenten. De effect size wordt beschreven omdat het een groot verschil tussen beide groepen laat zien (Cramer's $V = 0.47$) en dit mogelijk met een groter aantal respondenten een significant verschil laat zien. Het aantal pleegzorgwerkers dat 1-5 jaar in dienst is, is 47,8%, het aantal pleegzorgwerkers dat 6-10 jaar in dienst is, is 30,4% en het aantal pleegzorgwerkers dat meer dan 10 jaar in dienst is, is 21,7%. Het aantal breakdowns bij pleegzorgwerkers die 1-5 jaar in dienst zijn is 29,2%. Voor dezelfde groep pleegzorgwerkers lopen er 68,2% van de perspectief biedende gezinnen langer dan een jaar. Bij de pleegzorgwerkers die 6-10 jaar in dienst zijn heeft 50% van de pleegkinderen die zij in de caseload hebben een breakdown meegemaakt. Bij 9,1% verloopt de plaatsing tot nu toe goed. Bij de pleegzorgwerkers die langer dan 10 jaar in dienst zijn heeft 20,8% pleegkind een breakdown meegemaakt en 22,9% zit in de goed lopende groep.

Met betrekking tot het geslacht wordt er een significant verschil gevonden tussen mannelijke en vrouwelijke pleegzorgwerkers, $\chi^2 (1, n = 46) = .22.47, p = .00, \phi = 0.74$. Dit betekent dat er een verschil is tussen een mannelijke pleegzorgwerker en een vrouwelijke pleegzorgwerker met betrekking tot het verloop van een plaatsing. De effect size laat een groot verschil tussen beide groepen zien met betrekking tot geslacht. Het aantal mannen en vrouwen is redelijk gelijk verdeeld, 22 mannen en 24 vrouwen. Bij de mannelijke pleegzorgwerkers komen veel meer breakdowns voor dan bij vrouwelijke pleegzorgwerkers, 90,9% tegenover 16,7%. Bij 9,1% van de mannelijke pleegzorgwerkers loopt de perspectiefbiedende plaatsing langer dan een jaar, bij de vrouwen is dit bij 90,9%. Een overzicht hiervan wordt gegeven in tabel 6.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Tabel 6

Overzicht breakdown's bij mannelijke en vrouwelijke pleegzorgmedewerkers

Breakdown	Mannelijk e pleegzorgwerkers	Vrouwelijke pleegzorgwerkers	Totaal
Ja	20 (83%)	4 (17%)	24 (52%)
Nee	2 (9%)	20 (91%)	22 (48%)
Totaal	22	24	46

Een antwoord op de vraag is met betrekking tot etniciteit en ervaring van de pleegzorgwerker niet mogelijk, aangezien de onderzoeksgroep te klein is. Met betrekking tot geslacht is er een significant verschil tussen mannen en vrouwen. Dit betekent dat het geslacht mogelijk van invloed is op het verloop van een plaatsing in moslimpleeggezinnen. In hoofdstuk 4 wordt hier verder op ingegaan.

- Bestaat er een samenhang tussen de kenmerken van de pleegzorgwerkers en het verloop van de begeleiding?

Om antwoord te geven op deze vraag wordt de chi-kwadraattoets ingezet. Helaas wordt bij alle groepen een assumptie geschonden, de groepen zijn te klein. Toch worden de kruistabellen beschreven, zodat er mogelijk gekeken kan worden of er opvallendheden zijn, waar in de toekomst verder onderzoek over uitgevoerd kan worden.

Ten eerste wordt gekeken naar de verdeling van het verloop van de begeleiding binnen de etniciteit, gevolgd door een korte beschrijving over de verdeling tussen de etniciteiten. Daarna wordt kort de effect size besproken.

Binnen de etniciteit verloopt de begeleiding goed bij 72,2% van de Marokkaanse, 62,5% van de Turkse en 58,3% van de Nederlandse pleegzorgwerkers. Het aantal pleegouders dat ontevreden is over de begeleiding binnen de etniciteit is 9,1% van de Marokkaanse pleegzorgwerkers, 0% van de Turkse pleegzorgwerkers en 12,5% van de Nederlandse pleegzorgwerkers. 'Pleegouders werken niet mee' geldt binnen de etniciteit voor 18,2% van de Marokkaanse, 37,5% van de Turkse en 29,2% van de Nederlandse pleegzorgwerkers. De verdeling tussen de etniciteiten is als volgt wat betreft een goed verloop: 18,6% Marokkaans, 11,6% Turks en 32,6% Nederlands. Van het aantal pleegouders die ontevreden zijn wordt 2,3% begeleidt door een Marokkaanse en 7% door een Nederlandse pleegzorgwerker. Van de

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

pleegouders die niet meewerkten viel 4,7% onder de Marokkaanse, 7% onder de Turkse en 16,3% onder de Nederlandse pleegzorgwerkers. De groep van Nederlandse pleegzorgwerkers is het grootst (52,2%), gevolgd door de groep Marokkaanse pleegzorgwerkers (30,4%) en het minst vertegenwoordigd zijn de Turkse pleegzorgwerkers (17,4%). De effect size is 0.15 (Cramer's V). Dit is een klein verschil tussen beide groepen.

Ten tweede wordt de ervaring van de pleegzorgwerker bekeken ten opzicht van het verloop van de begeleiding. Hier wordt eerst gekeken naar de verdeling van de gehele onderzoeksgroep tussen de ervaringsjaren en vervolgens naar de effect size. Het aantal pleegzorgwerkers met 1-5 jaar ervaring is 44,2%, het aantal met ervaring van 6-10 jaar 32,6% en het aantal met meer dan 10 jaar ervaring is 23,3%. Van de begeleiding die goed verloopt valt 40,7% in de ervaringsgroep van 1-5 jaar, 37% in de groep 6-10 jaar en 22,2% in de groep meer dan 10 jaar ervaring. De begeleiding waar pleegouders ontevreden waren is als volgt verdeeld: 0% bij de ervaringsgroep van 1-5 jaar, 75% in de groep 6-10 jaar en 25% in de groep meer dan 10 jaar. Van het percentage pleegouders dat niet meewerkt valt 66,7% in de groep 1-5 jaar, 8,3% in de groep 6-10 jaar en 25% in de groep 10 jaar ervaring of meer. De effect size is 0.30 (Cramer's V). Dit is een gemiddeld groot verschil tussen beide groepen.

Als laatste wordt er gekeken naar het kenmerk geslacht en het verloop van de begeleiding. Ook hier wordt de effect size meegenomen. In de groep waar de begeleiding goed verlopen is, of nog goed loopt is de verdeling tussen mannen en vrouwen 40,7% tegenover 59,3%. In totaal is de begeleiding goed verlopen bij 25,6% van de mannen en 37,2% van de vrouwen. De groep 'ontevreden pleegouders' valt geheel onder de mannen. In totaal is dit 9,3% van de gehele onderzoeksgroep. Het percentage waarin pleegouders niet meewerken is tussen mannen en vrouwen als volgt verdeeld: 33,3% tegenover 66,7%. In totaal is dit 9,3% bij de mannelijke pleegzorgwerkers en 18,6% bij de vrouwelijke pleegzorgwerkers. Hoewel bij de vrouwelijke pleegzorgwerkers de begeleiding procentueel beter verloopt, werken er ook minder pleegouders mee met de vrouwelijke pleegzorgwerkers. De effect size is 0.37 (ϕ), dit betekent een gemiddeld groot verschil tussen beide groepen die mogelijk met een grotere onderzoeksgroep een significant verschil zou kunnen opleveren.

Bij geen van de groepen mag een chi-kwadraattoets worden uitgevoerd vanwege de schending van een assumptie. De onderzoeksgroep is te klein. Daarom kan er geen antwoord gegeven worden op de vraag.

- Bestaat er een samenhang tussen het verloop van de begeleiding en het verloop van de plaatsing?

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Ook om deze vraag te beantwoorden wordt een chikwadraattoets uitgevoerd. Wederom worden er een assumptie voor het mogen uitvoeren van de toets geschonden, omdat de cellen niet voldoende participanten bevatten. Er wordt kort een overzicht van bijzonderheden in de tabellen gegeven. Binnen de breakdowngroep verliep de begeleiding bij 57,1% goed, 19% van de pleegouders was ontevreden en 23,8% van de pleegouders werkte niet mee. Binnen de goedlopende groep verloopt de begeleiding bij 62,8% goed, zijn pleegouders niet ontevreden over het verloop van de begeleiding en werkt 31,8% van de pleegouders niet mee. Hierover meer in hoofdstuk 4. Cramer's $V = 0.33$, dit is een gemiddeld grote effect size, wat betekent dat er mogelijk met meer respondenten een significant toetsresultaat gevonden zou kunnen worden.

Er kan geen antwoord op deze vraag gegeven worden omdat het aantal participanten niet voldoende is om de toets uit te mogen voeren.

3.5 Plaatsingsduur en reden van uithuisplaatsing

- Is de plaatsingsduur afhankelijk van de reden van UHP?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden wordt gebruik gemaakt van de Oneway Anova-toets. Deze toets wordt gebruikt om te testen of het gemiddelde van een metrische variabele verschilt tussen twee of meer groepen (Stumpel, 2007). Deze analyse onderzoekt of de reden van UHP effect heeft op de plaatsingsduur van een pleegkind. Allereerst wordt er gekeken naar de significantie voor Levene's toets voor homogeniteit van varianties. Indien de gevonden waarde boven de .05 blijft wordt de assumptie van homogeniteit van varianties niet geschonden en mag de toets uitgevoerd worden (Pallant, 2010). Bij deze analyse wordt een waarde van .394 gevonden en daarmee wordt de assumptie van homogeniteit dus niet overschreden. De onderzoeksgroep is verdeeld in vijf groepen (Groep 1: getuige van moord, door vader of moeder; Groep 2: ernstige psychiatrie bij ouder(s); Groep 3: pedagogische onmacht; Groep 4: huiselijk geweld, onveilige situatie; Groep 5: onttrekken aan benodigdheden voor een goede ontwikkeling van het kind). De afhankelijke variabele is de plaatsingsduur van de pleegkinderen in een pleeggezin. De plaatsingsduur is weergegeven in aantal maanden. Er is geen significant verschil op de $p < .05$ niveau bij plaatsingsduur voor de vijf groepen van reden van UHP: $F(4,41) = 1.9, p = .14$. Omdat er geen significant verschil gevonden is, wordt er geen Post-hoc analyse uitgevoerd.

De reden van UHP lijkt daarmee geen voorspeller te zijn voor de plaatsingsduur op basis van deze gegevens. Aangezien de p-waarde 0.14 is en dit onderzoek weinig

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

participanten heeft, is het mogelijk dat wanneer er meer participanten zouden zijn er wel een significant effect gevonden zou kunnen worden. De eta squared wordt uitgerekend om te kijken wat de effect size is van de reden van UHP ($\text{Eta squared} = \text{Sum of squares between groups} / \text{Total sum of squares} = 6532,369 / 42726,717 = 0,153$). Cohen (Pallant, 2010) classificeert 0.15 als een groot effect, waardoor het interessant is om deze analyse in een onderzoek met meer participanten nogmaals uit te voeren.

3.6 Plaatsingsduur & leeftijd & etniciteit

- Wat is de invloed van leeftijd en etniciteit op de plaatsingsduur? En wat is hun gezamenlijke invloed?

Om deze vraag te beantwoorden wordt een tweeweg ANOVA gebruikt. De twee weg ANOVA test tegelijkertijd het effect van iedere van de onafhankelijke variabelen op de afhankelijke variabele en de interactie die bestaat (Pallant, 2010). Ook hier wordt eerst gekeken of de assumptie van homogeniteit niet wordt geschonden. Dat is niet het geval aangezien de gevonden waarde van Levene's toets voor homogeniteit van varianties 0.52 is en dit, hoewel minimaal, hoger is dan .05. Een tweeweg twee-groepen ANOVA analyse van variantie is uitgevoerd om de impact van leeftijd en etniciteit op de plaatsingsduur te onderzoeken. De onderzoeksgroep is voor leeftijd in 3 groepen verdeeld (Groep 1: 0-6jaar; Groep 2: 7-12jaar; Groep 3: 13-18jaar). De etniciteit bestaat ook uit drie groepen (Groep 1: Marokkaans; Groep 2: Turks; Groep 3: overig). Het interactie effect tussen etniciteit en leeftijd is niet significant, $F(4, 37) = 0.23, p = 0.92$. Dit betekent dat leeftijd en etniciteit niet verschillen voor wat betreft de plaatsingsduur. Aangezien er geen interactie effect is gevonden mag gekeken worden naar de hoofdeffecten. Er is geen significant hoofdeffect voor leeftijd of etniciteit (lft: $p = 0.92$) (eticiteit: $p = 0.45$).

Er zijn geen significante verschillen gevonden waardoor we kunnen concluderen dat op basis van deze gegevens en onder gelijk blijven van overige omstandigheden leeftijd en etniciteit geen voorspellers zijn voor plaatsingsduur.

Hoofdstuk 4 Discussie & beschouwing

In de eerdere hoofdstukken is gekeken naar kenmerken die van invloed kunnen zijn op het verloop van een plaatsing binnen de moslimpleegzorg. In dit hoofdstuk wordt eerst een samenvatting van de gevonden resultaten gegeven, gevolgd door een kritische beschouwing. En het hoofdstuk eindigt met aanbevelingen voor de toekomst.

4.1 Korte samenvatting & conclusie

In dit onderzoek is informatie verzameld over 46 moslimpleegkinderen, in de leeftijd van 0 tot 18 jaar, en 46 moslimpleeggezinnen. Er is informatie verzameld over gegevens van het kind en het pleeggezin, de manier waarop het screenen van moslimpleeggezinnen bij Kompaan plaatsvindt en er zijn gegevens verzameld over de kenmerken van de pleegzorgwerkers. De data zijn geanalyseerd. Doordat de onderzoeksgroep klein is, mogen veel analyses niet worden uitgevoerd. Daarom is besloten door middel van kruistabellen en effect sizes te kijken naar opvallende factoren. De effect size geeft de sterkte van verschil tussen de groepen weer. Naarmate de effect size sterker is levert de betreffende variabele in een onderzoek met meer respondenten mogelijk een significant verschil tussen de groepen op.

In dit onderzoek werd de vraag gesteld: ‘Welke factoren leiden tot breakdowns in moslimgezinnen?’. Om deze vraag te onderzoeken is in dit onderzoek gekeken naar de verschillen tussen breakdowns in moslimgezinnen en goedlopende moslimplaatsingen.

Er worden vijf significante verschillen gevonden in dit onderzoek. Etniciteit van het pleegkind is van invloed op het al dan niet voortijdig beëindigen van een plaatsing. Het contact met vader en de manier waarop dit contact verloopt is van grote invloed op het verloop van een plaatsing. Daarnaast geeft dit onderzoek aan dat ook de etniciteit van de pleegzorgwerker een verschil maakt voor het verloop van een plaatsing, bij allochtonen pleegzorgwerkers komen meer breakdowns voor. Tot slot is er een verschil tussen mannelijke en vrouwelijke pleegzorgwerker met betrekking tot het verloop van een plaatsing. Bij vrouwelijke pleegzorgwerkers uit dit onderzoek komen significant minder breakdowns voor.

4.2 Beschouwing

4.2.1 Is er een verschil in pleegkindkenmerken tussen moslimgezinnen met een breakdown en moslimgezinnen waar de plaatsing goed verloopt?

In tegenstelling tot Strijker en Knorth (2007) waarin wordt aangegeven dat het aantal verplaatsingen een voorspeller is van voortijdige beëindiging, wordt in dit onderzoek geen significant verschil gevonden. Dit komt overeen met de onderzoeken van Oosterman et al 2007, Peeters, 2010, Vanderfaeille et al., 2007.

Er blijkt een significant verschil te zijn met betrekking tot het verloop van de plaatsing en de etniciteit van het pleegkind, wanneer gekeken wordt naar de Marokkaanse en Turkse moslimpleegkinderen. De pleegzorgplaatsingen van Turkse pleegkinderen eindigen voor 82,4% in een breakdown. Dit is mijn inziens een enorm percentage breakdowns voor de Turkse pleegkinderen. In dit onderzoek blijft de reden voor dit grote percentage achterwege. Maar vanwege dit enorme aantal lijkt het mij zinnig hier nader onderzoek naar te doen.

Het aantal pleegkinderen met gedragsproblemen in dit onderzoek is 71,7%. Er wordt geen significant verschil gevonden tussen de breakdowngroep en de lopende groep met betrekking tot gedragsproblemen. Dit is in tegenstelling tot het onderzoek van Van Ooijen en Strijker (2010). De effect size van gedragsproblemen laat een klein verschil tussen beide groepen zien, waardoor mogelijk met een grotere groep pleegkinderen de gevonden literatuur wel bevestigd kan worden.

Het type onderwijs laat een kleine negatieve impact zien op het verloop van onderwijs. Ook hier komt er uit de analyses niet naar voren dat het type onderwijs van invloed is op het verloop van een plaatsing in tegenstelling tot de bevindingen van Van Ooijen en Strijker (2010), waar gevonden wordt dat het volgen van speciaal onderwijs door een pleegkind de kans op een breakdown vergroot.

Volgens de effect size van de reden van uithuisplaatsing is er een groot verschil tussen beide groepen. In de breakdown groep wordt voornamelijk ernstige psychiatrie bij ouders en huiselijk geweld als oorzaak voor uithuisplaatsing gegeven. Dit is een opvallende bevinding, die verder onderzocht zou moeten worden. Wanneer deze oorzaken van UHP landelijk ook gevonden worden is het belangrijk dat er op de groep (pleeg)kinderen die tot deze groep behoren beter wordt ingestoken. Zij zouden meer hulpverlening moeten krijgen. Voor de kinderen met ouders met psychiatrie bestaat de KOPP-training vanuit de GGZ, voor kinderen die huiselijke geweld hebben meegemaakt is er het programma 'ruzie thuis' van Kompaan. Volgens dit onderzoek heeft de impact van ernstige psychiatrie en huiselijk geweld een enorme impact op kinderen en hun functioneren.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

In eerder onderzoek van Oosterman (2007) en Lambermon (2005) wordt aangegeven dat er geen eenduidig beeld is over het contact tussen ouders en pleegkinderen en het verloop op een plaatsing. Wel wordt door beiden vermeld dat oudercontact negatieve reacties bij het kind kan oproepen. In dit onderzoek is er een significant verschil gevonden met betrekking tot het contact met vader. Contact met vader heeft een negatieve invloed op het verloop van een plaatsing. De vraag is of het contact dan wel aangehouden moet worden, in wiens belang wordt er gekeken met betrekking tot het contact tussen vader en pleegkind? Een slecht contact belemmert de ontwikkeling van een kind en staat een goede relatie met pleegouders in de weg, zo geven ook Gualtherie van Weezel en Waaldijk (2004) in hun onderzoek aan.

4.2.2 Is er een verschil in kenmerken van het pleeggezin tussen moslimgezinnen met een breakdown en moslimgezinnen waar de plaatsing goed verloopt?

Met betrekking tot de leeftijd van pleegouders, de ervaring van pleegouders, de gezinsstatus en het aantal thuiswonende kinderen van pleegouders wordt in eerder onderzoek (Sinclair et. al., 2005, Farmer et. al., 2004, Strijker en Zandberg, 2001, Van Ooijen en Strijker, 2010) ook geen verschil gevonden met betrekking tot het verloop van een plaatsing, dit komt overeen met de gegevens uit dit onderzoek.

Opvallend is dat evenals bij de Turkse pleegkinderen ook bij de Turkse pleeggezinnen meer breakdowns voorkomen dan bij de Marokkaanse gezinnen. In dit onderzoek is niet duidelijk waarom de Turkse gezinnen het minder goed doen, maar dit verdient de aandacht van Kompaan.

Het aantal streng gelovigen in de moslim pleeggezinnen uit dit onderzoek is groot, dit blijkt echter geen invloed te hebben op het verloop van een plaatsing. Dit terwijl tijdens de oriënterende fase van dit onderzoek werd gedacht dat de streng gelovige moslimgezinnen meer breakdowns op zouden leveren.

Bal (2005) geeft aan dat er in de Islamitische opvoeding veelal een autoritaire opvoeding wordt gehandhaafd. Uit dit onderzoek komt naar voren dat een derde van de pleeggezinnen deze opvoedingsstijl wordt gehandhaafd. Twee derde hiervan zit in de lopende groep, wat de indruk wekt dat deze opvoedstijl redelijk goed werkt voor pleegkinderen. In onderzoek van Van den Oever et. al. (1979) en Wit et. al. (1971) is gevonden dat een autoritaire opvoedingsstijl van pleegouders geassocieerd is met breakdown. Deze aanname wordt in dit onderzoek niet gevonden. Opvallend is de hoeveelheid pleeggezinnen die een permissieve opvoedingsstijl handhaven. Ook deze opvoedingsstijl wordt meer gevonden bij de lopende plaatsingen dan bij breakdown gezinnen. Het is de vraag of er goed in het belang van het kind gekeken wordt. Bij een permissieve opvoedingsstijl worden weinig regels gesteld

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

en krijgt het kind veel verantwoordelijkheid over beslissingen. Ik permitteer mij hier de opmerking dat de permissieve opvoedingsstijl in mijn ogen geen wenselijke opvoedingsstijl is, ondanks dat veel pleegkinderen uit dit onderzoek het goed doen in deze gezinnen. De vraag is of zij op deze manier voldoende basis krijgen om als verantwoordelijke volwassene door het leven te gaan.

Opvallende uitkomst uit dit onderzoek is het opleidingsniveau. Het merendeel van zowel de pleegmoeders als pleegvaders heeft LBO of lager onderwijs gevolgd. Pels en Demat (2006) geven aan dat allochtone ouders gemiddeld een lager opleidingsniveau hebben, dit onderzoek ondersteunt deze bevindingen.

Opvallend en schrikbarend vond ik het aantal niet werkende pleegouders in de moslimgezinnen. Van de pleegmoeders is het ongeveer een vijfde, van de pleegvader een vierde. Ook hier is de vraag of dit een wenselijke situatie is voor het pleegkind. Pleegkinderen krijgen op deze manier niet het voorbeeld dat er gewerkt moet worden voor een inkomen. Pleegouders verblijven mogelijk veel thuis, aangezien zij geen werk hebben. Wat doet dit thuiszitten met pleegouders? Welke invloed heeft het geen werk hebben op hen als persoon en als opvoeders? En welke gevolgen heeft dit voor het pleegkind?

De Nederlandse taal wordt door het merendeel van de pleegouders niet goed gesproken. Ook dit lijkt mij geen goede basis voor het pleegkind dat wel in Nederland opgroeit. Het niet spreken van de Nederlandse taal betekend dat pleegouders mogelijk moeilijkheden hebben met bijvoorbeeld rapportbesprekingen of andere zaken die besproken moeten worden met school. Daarnaast zijn doktersbezoeken mogelijk een belemmering door de taal. Maar ook het sociale leven van een pleegkind vindt waarschijnlijk voornamelijk plaats in het Nederlands waardoor dit voor pleegouders niet te volgen of te controleren is en een pleegkind mogelijk veel vrijheid krijgt. Ook is het de vraag of pleegouders wel ingeburgerd zijn in de maatschappij waar hun pleegkind in opgroeit als zij de Nederlandse taal niet beheersen. Wordt het voor een pleegkind niet te moeilijk gemaakt wanneer het naast alle problematiek die het al heeft ervaren ook nog tussen de westerse en de moslimcultuur moet leven?

4.2.3 Hoe verloopt de screeningswijze en begeleiding van moslimgezinnen?

Uit dit onderzoek komt, zonder significant verschil, naar voren dat de netwerkplaatsingen het meest gunstig zijn voor de pleegkinderen. Het is de grootste groep pleegouders met relatief het minste breakdowns. Wat heel opvallend is, is dat maar een klein gedeelte van de pleeggezinnen een groepsgewijze moslimvoorbereiding heeft gevolgd, dat de begeleiding bij

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

deze gezinnen minder lijkt te lopen dan bij de gezinnen uit de andere screening en dat het merendeel in een breakdown is geëindigd. Door deze bevinding lijkt het erop dat de toegevoegde waarde van groepsgewijze moslimvoorbereiding nihil is. Wat vreemd is, is dat er in dit onderzoek geen pleeggezinnen zijn die de STAP-cursus hebben doorlopen.

4.2.4 Hebben kenmerken van de pleegzorgmedewerkers invloed op het verloop van een plaatsing?

De etniciteit van een pleegzorgwerker en het geslacht van een pleegzorgwerker spelen een duidelijke rol met betrekking tot het verloop van een plaatsing. Allochtone medewerkers maken veel meer breakdowns mee dan Nederlandse pleegzorgwerkers. Met betrekking tot etniciteit is dit een opmerkelijke bevinding, aangezien in de literatuur beschreven staat dat de Nederlandse hulpverlening vaak te direct is voor allochtonen cliënten. Men zou verwachten dat om deze reden de allochtone pleegzorgwerker meer thuis is in deze gebruiken en daardoor minder breakdowns zou hebben. Kijkende naar het geslacht is dit vanuit de literatuur mogelijk makkelijker te verklaren. De literatuur geeft aan dat opvoedingszaken met en door vrouwen besproken dienen te worden. In de pleegzorg komen opvoedingszaken continue aan bod, waardoor een vrouw waarschijnlijk een makkelijker ingang heeft. Kompaan heeft de moslimpleegkinderen en moslimpleeggezinnen vooral aan allochtone medewerkers uitgedeeld. Volgens dit onderzoek is dit voor de pleegkinderen en pleeggezinnen niet goed geweest, aangezien er bij de allochtone medewerkers significant meer breakdowns voorkomen. Wat meegenomen dient te worden is dat dit een klein onderzoek is met weinig respondenten, waardoor deze significanties mogelijk een vertekend beeld geven. De etniciteit werd vaak door een minimaal aantal personen vertegenwoordigd.

4.2.5 Is de plaatsingsduur afhankelijk van de reden van uithuisplaatsing?

Nee, maar door de grote effect size is dit wel een interessant onderwerp om meer aandacht aan te besteden. Zoals eerder beschreven zijn ernstige psychiatrie en huiselijk geweld de grootste groepen die in verband gebracht kunnen worden met een breakdown. Waardoor deze vraag mogelijk met een grotere onderzoeksgroep wel bevestigd kan worden.

4.2.6. Wat is de invloed van leeftijd en etniciteit op de plaatsingsduur?

Uit dit onderzoek blijkt dat leeftijd en etniciteit geen invloed hebben op de plaatsingsduur en geen voorspeller zijn van de plaatsingsduur. Wel kan opgemerkt worden dat uit dit onderzoek etniciteit van invloed lijkt te zijn op het verloop van een plaatsing. Daarnaast geeft het onderzoek van Van Ooijen en Strijker (2010) aan dat leeftijd van invloed is op het verloop van een plaatsing. Wanneer bij een onderzoek met meer respondenten de invloed van

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

eticiteit wordt bevestigd en dit samen genomen wordt met de resultaten uit het onderzoek van Van Ooijen en Strijker (2010) wordt er mogelijk een ander resultaat op deze vraag gevonden.

4.2.7 Algehele beschouwing

Dit onderzoek geeft inzicht in de variabelen die mogelijk van invloed zijn op moslimpleegzorgplaatsingen, maar bij de interpretatie dient rekening gehouden te worden met de beperkingen van de resultaten, zoals het lage aantal participanten. Alle moslimpleegkinderen van Kompaan met een breakdown en alle moslimkinderen die al langer dan een jaar in een perspectief biedend gezin zitten zijn meegenomen. Veel toetsten konden niet worden uitgevoerd, vanwege het geringe aantal participanten. Daarom is het eigenlijk niet juist om de gegevens uit de kruistabellen en de effect size weer te geven. Een heel aantal effect sizes laat zien dat er een middelmatige of grote verschil is tussen de breakdowngroep en de lopende plaatsing groep. Dit maakt de kans groter dat er wanneer de onderzoeksgroep wordt vergroot wel een significant verschil wordt gevonden. De verzamelde data zijn bijna allemaal categorisch, waardoor het onderzoek erg beperkt werd in keuzes van analyses. Een aantal pleegkinderen heeft meerdere keren een breakdown meegemaakt, er zijn gezinnen die meerdere pleegkinderen opvangen en er zitten een aantal broertjes en zusjes tussen de pleegkinderen die meegenomen zijn in dit onderzoek. Door de kleine onderzoeksgroep kan dit een vertekend beeld geven.

Tijdens het oriënterende interview vertelde een medewerker (zelf moslim) van Kompaan dat de moslimcultuur een gesloten cultuur is. Moslimpleegouders willen niet vertellen over hun problemen. Daarnaast was de ervaring van de medewerker dat de meeste moslimpleeggezinnen te weinig ervaring en kennis hadden van de problematiek die speelt bij pleegkinderen, waardoor zij de problemen ook niet herkennen. Ook werd aangegeven dat moeilijke thema's zoals bijvoorbeeld hechting en seksualiteit begrippen zijn die niet of moeilijk bespreekbaar zijn in de moslimpleeggezinnen. Indien er vanuit Kompaan verandering wordt verwacht ten aanzien van de pleegzorgsituatie zien veel moslimgezinnen dit als kritiek. Moslimgezinnen moet met een omweg aangesproken worden en niet op een directe manier. De directheid van het Westerse/Nederlandse systeem zorgt voor veel weerstand bij de moslimpleeggezinnen en dit zorgt weer voor veel misverstanden. De moslimpleeggezinnen geven voornamelijk een autoritaire opvoeding. Er is weinig ruimte voor het pleegkind en er wordt geschreeuwd. Deze informatie komt overeen met de literatuur zoals deze beschreven staat in hoofdstuk 1, paragraaf 1.4.3. Hierdoor kan de opsomming van de

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Graaf (1995) met betrekking tot de omgang met allochtone cliënten wellicht ondersteunend zijn in de verdeling van pleegzorggezinnen onder de medewerkers.

4.3 Aanbevelingen voor vervolgonderzoek

Voor vervolgonderzoek zouden de volgende variabelen mogelijk meegenomen kunnen worden, aangezien zij in dit onderzoek significant bevonden zijn.

Naar voren komt dat etniciteit van het pleegkind van invloed is op het verloop van een plaatsing. Daarnaast komt in dit onderzoek naar voren dat het contact met vader en het verloop van het contact met vader van invloed is op het verloop van een plaatsing. De etniciteit van de pleegzorgmedewerker en de sekse van de pleegzorgmedewerker laat verschil zien met betrekking tot het verloop van een plaatsing. Al deze verschillen waren significant, waardoor deze kenmerken in vervolgonderzoek zeker aan bod zouden moeten komen.

Een aantal andere variabelen die in dit onderzoek eruit sprongen zijn: de reden van uithuisplaatsing. De etniciteit van pleegouder(s) en het verloop van de plaatsingen. Het contact met moeder laat een middelmatige invloed zien op het verloop van de plaatsing, dit kan in een groter onderzoek meegenomen worden, om te bezien of er een significant verschil wordt aangetroffen. De opvoedingsstijl en het opleidingsniveau van vader lijken een grote invloed te hebben op het verloop van de plaatsing. In een onderzoek met meer participanten zouden er mogelijk significante verschillen gevonden worden.

4.4 Aanbevelingen voor Kompaan

Kompaan wil graag weten welke factoren een breakdown bevorderen. Uit de resultaten van dit onderzoek zijn komen een aantal aandachtspunten naar voren.

Bij Turkse pleegkinderen en Turkse pleeggezinnen komen meer breakdowns voor dan bij de andere etniciteiten. Voor Kompaan betekent dit dat er goede begeleiding en zorg moet zijn rondom de Turkse pleegkinderen. Het is onduidelijk waarom de Turkse pleegkinderen meer in de breakdown groep voorkomen dan de Marokkaanse (en andere) etniciteiten.

Daarnaast komt uit dit onderzoek naar voren dat pleegkinderen die uit huis geplaatst zijn vanwege ernstige psychiatrie van ouders of huiselijk geweld, meer breakdowns meemaken. Dit kan mogelijk meegenomen worden bij de matching van een pleegkind met het pleeggezin.

Het contact met vader lijkt een negatieve invloed te hebben op de plaatsing, dit kan door pleegzorgwerkers mogelijk meegenomen worden bij het maken van een hulpverleningsplan. Pleegzorgwerkers zouden hierbij goed de ontwikkeling, de band met de pleegouders en het belang van het kind in de gaten moeten houden.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

De groepsgewijze moslimvoorbereiding lijkt voor moslimpleeggezinnen niet goed te werken. Er zijn relatief meer breakdowns, dan bij een individuele screening of netwerk screening, daarnaast verloopt ook de begeleiding tijdens de plaatsing minder goed dan bij de andere twee screeningswijze. Zoals eerder benoemd is het vreemd dat er volgens dit onderzoek geen moslimgezinnen hebben deelgenomen aan de STAP-cursus. Dit kan voortkomen uit slechte registratie in de dossiers en Aisa, waardoor er een vertekend beeld is. Mijn inziens is de STAP-cursus een goede en belangrijke voorbereiding op het pleegouderschap. Mijn vraag aan Kompaan is: Moet er onderscheidt gemaakt worden in screening met betrekking tot etniciteit, met andere woorden, zou niet iedereen de STAP-cursus moeten volgen? Mogelijk kan hier en daar een kleine aanpassing worden gedaan, rekening houdend met cultuur en gebruiken. Hierbij moet echter steeds de vraag worden gesteld: Zijn deze aanpassingen in het belang van het kind.

Volgens dit onderzoek zou Kompaan op zoek moeten naar netwerkplaatsingen omdat deze het minst breakdowns laten zien en de begeleiding hier vaker goed verloopt. Bij de lopende plaatsingen werken relatief veel pleegouders niet mee, hier moet naar gekeken worden of dit een wenselijke situatie is voor het pleegkind dat in dat pleeggezin verblijft. Hierbij moet vermeld worden dat vijf pleegkinderen door hetzelfde gezin worden opgevangen en weinig tot geen medewerking verlenen aan de pleegzorgmedewerkers, dit geeft een vertekend beeld van de goedlopende zaken.

Binnen Kompaan is er een significant verschil tussen mannelijke en vrouwelijke pleegzorgwerkers en het verloop van een plaatsing. Ruim 90% van de breakdowns vindt plaats bij mannelijke pleegzorgwerkers. Kompaan zou volgens dit onderzoek in moslimgezinnen beter met vrouwelijke pleegzorgwerkers kunnen werken, gezien de cultuurverschillen. In dit onderzoek zijn acht pleegzorgwerkers betrokken, waarvan twee mannen. Ook dit resultaat geeft gezien de kleine groep pleegzorgwerkers mogelijk een vertekend beeld.

Ook is er een significant verschil gevonden met betrekking tot de etniciteit van de pleegzorgwerkers en het verloop van een plaatsing. Ook dit is mogelijk een vertekend beeld gezien het kleine aantal pleegzorgwerkers dat betrokken is in dit onderzoek.

Voor Kompaan is het mijns inziens interessant om te weten wat de redenen voor de breakdowns binnen de moslimgezinnen zijn. Daarom worden deze hier vernoemd. Alle 24 redenen zijn samengevat en als volgt verdeeld: lichamelijke/geestelijke mishandeling (12,5%), verwaarlozing (8,3%), problemen van het pleegkind (25%), problemen van het pleeggezin (50%) en vader eist kind op (4,2%). Hieruit blijkt dat maar 29,2% (problematiek

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

van pleegkind en vader eist kind op) buiten oorzaken liggen die te vinden zijn in de pleeggezinnen. Kompaan moet hier erg alert op zijn, zowel bij de screening als bij de lopende plaatsingen. In de eerste plaats omdat verwaarlozing en mishandeling waarschijnlijk moeilijk zichtbaar zijn. In de tweede plaats omdat problematiek zoals psychiatrie bij pleegouders en problemen van eigen kinderen uit het pleeggezin moeilijk aan het licht komen (zie eerdere uitleg en bevindingen over allochtone hulpverlening).

Literatuur

- Bal, R., 'Islamitische opvoeding in Nederland'. In: *Acta Academia*. Amsterdam: Baydemir, 2005
- BurgerlijkWetboek art. 1: 254
- Chamberlain, P., Price, J., Leslie, L.D., Laurent, H., Landsverk, J.A., & Reid, J.B. (2008). Prevention of behaviour problems for children in foster care: outcomes and mediation effects. *Prevention Science*, 9, 17-27.
- Conceicao J., & Steenis, M.J. (2006). *Allochtonen kinderen in Nederlandse pleeggezinnen*. ArtikeluitMobiël 1 – februari/maart 2006
- Conger, D., & Finkelstein, M. J. (2003). Foster care and school mobility. *Journal of Negro Education*, 72, 1, 97-103.
- Denuwelaere M., & Bracke P. (2007). Support and Conflict in the Foster Family and Children's Well- Being: A Comparison Between Foster and Birth Children. *Family Relations* 56 (1), 67–79.
- Distelbrink, M., Hooghiemstra, E., & Smit, S. (2005). *Allochtone gezinnen. A Feiten en cijfers*. Den Haag: Nederlandse gezinsraad
- Dronkers, J., & Heus, M. (2008). *Can educational systems compensate for societal features? The effect of educational systems and societal features of both countries of origin and destination on the scientific literacy of immigrant children in western countries*. I-50014 San Domenico di Fiesole (FI), Italy.
- Eppink, A. (1990). *Het masker van de pijn, psychosomatische klachten bij allochtonen*. Bussum: Couthino.
- Farmer, E., Moyers, S., & Lipscombe, J. (2004). *Fostering adolescents*. Londen: Jessica Kingsley Publishers.
- Graaff, de F. (1995). *Zorg aan buitenl'anders', deel van mijn vak*. Utrecht
- Grotenhuis, M. & Matthijssen, A. (2006). *Basiscursus SPSS*. Assen: Koninklijke Van Gorcum BV.
- Gualthérie van Weezel, L., & Waaldijk, K. (2004). *Werken in de (semi-)residentiële hulpverlening*. Houten: Bohn Stafleu van Loghum.
- Hofstede, G. (1997). *Allemaal andersdenkenden. Omgaan met cultuurverschillen*. Amsterdam: Contact.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

- Van Holen, F., Vanderfaellie, J. & Trogh, L. (2007). Longitudinaal onderzoek naar gezinsbelasting en gedrags- en emotionele problemen in pleegzorg. *TijdschriftvoorOrthopedagogiek*, 46, 233-242.
- Klimenko, C. (2005). *Turkse en Marokkaanse jongeren binnen de BJB. Kleinschalig sociologisch onderzoek Limburg*. Xios Hogeschool Limburg. Sociologie/maatschappij.
- Kompaan (2006). *Pleegzorg voor moslims. Pleegouder worden*.
- Konuk A., & Susurlu, G. (2009). Pleegzorg en de Islam. *Rekening houden met de culturele achtergrond*. Artikel uit Mobiel 1- februari/maart 2009
- Kortmann, F., 'Interculturalisatie op maat'. In: *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid*. Utrecht: Trimbos instituut, 2002 (artikel)
- Kruis, M. (2008). *Netwerkpleegzorg in allochtone gezinnen*. Artikel uit Mobiel 3 – juni/juli 2008
- Mesman J., & Yaman A. (2008). Opvoeden in twee culturen. In J. de Jong & S. Colijn (Eds). *Handboek transculturele psychotherapie en psychiatrie* (p. 151-163). Utrecht: De Tijdstroom Uitgeverij.
- Mouissie, J. (2006). *Het pleegkind in ontwikkeling: een onderzoek onder 50 pleegzorgsituaties met behulp van het PSI*. Leiden: AfdelingOrthopedagogiek (Universiteit Leiden).
- Nederlandse Vereniging voor Pleeggezinnen (2010). Adviesnota: *Geef pleegouders op tijd de hulp die nodig is*. NVP Overijssel
- Oosterman, M., Schuengel, C., Slot, N.W., Bullens, R.A.R., & Doreleijers, T.A.H. (2007). Disruptions in foster care: A review and meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 29, 53-76.
- Pallant, J. (2010). *SPSS Survival Manual. A step by step guide to data analysis using the SPSS program*. Australia: Allen & Unwin Book Publishers.
- Peeters, S. (2010). Pleegzorg placement breakdown en geassocieerde kind- en plaatsingsgerelateerde factoren. Een kwantitatief exploratief onderzoek naar pleegzorg binnen de Bijzondere Jeugdbijstand in Vlaanderen. *TijdschriftvoorWelzijnswerk*, 34, 53-61.
- Pels, T., & Demat, F. (2006). Islam en gender bij Marokkaanse jongeren in Nederland. *Pedagogiek* 26 (2), 157.
- Pleegouder worden. Geraadpleegd, 14 april 2011, via www.jarabee.nl.

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

- Schachtschabel, H. (2010). *Buitenbeentjes. Psychische stoornissen bij kinderen en adolescenten*. Amsterdam: Boom
- Sinclair, I., Wilson, K., & Gibbs, I. (2005). *Foster placements: Why they succeed and why they fail*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Stomp, O. (2000). *Hulpverleners en allochtone cliënten. Kijken over de grenzen van de eigen cultuur*. Utrecht: Kosmos-Z&K.
- Strijker, J., Zandberg, T., & Van der Meulen, B.F. (2001). Verschillen tussen netwerkgezinnen en bestandsgezinnen in de pleegzorg. *Pedagogiek* 21 (3), 214-227.
- Strijker, J., & Knorth, E.J. (2007). Verplaatsing van pleegkinderen. *Kind en adolescent*, 28, 32-45.
- Stumpel, H. (2007). *Direct aan de slag met SPSS. Van data naar informatie: toetsen en analyses*. Houten: Noordhoff Uitgevers Groningen.
- Taussig, H. N. (2002). Risk behaviors in maltreated youth placed in foster care: a longitudinal study of protective and vulnerability factors. In: Linares, L. O., Montalto, D., Li, M. M., & Oza, V. D. (2006). A promising parenting intervention in foster care. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 74, 1, 32-41.
- Oever, A. C. C. van den, Hoogheid, B.J. & Hirschfeldt, L.A.J. (1979). *Plaatsing in pleeggezinnen. Deel II*. Leiden: Vakgroep Sociale- en Organisationspsychologie Rijksuniversiteit Leiden.
- Van den Bergh, P.M., & Weterings, A.M. (2007) *Pleegzorg, Jeugdzorg voor het kind: pedagogische besluitvorming bij uithuisplaatsing*. Utrecht: Uitgeverij Agiel.
- Van de Loo (2008). *Verzwaarde pleegzorg* (master's thesis). Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Van der Ploeg, J.D. (1997). *Gedragsproblemen. Ontwikkelingen en risico's*. Rotterdam: Lemniscaat
- Van Ooijen, S. (2010). *Resultaat van pleegzorgplaatsingen. Een onderzoek naar breakdown en de ontwikkeling van adolescente pleegkinderen bij langdurige pleegzorgplaatsing* (dissertatie). Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Van Ooijen, S. en Strijker, P. (2010). Het verplaatsen van kinderen. In P.M. Van den Berg & A.M. Weterings, (red.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. blz 205. Assen: Van Gorcum
- Vanderfaeille, J., Van Holen, F., & Coussens, S. (2007). *Waarom mislukken pleegplaatsingen? Een onderzoek naar de factoren die het ongunstig voortijdig*

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

- beëindigen van een pleegzorgplaatsing in Vlaanderen beïnvloeden. *TijdschriftvoorOrthopedagogiek*, 46, 404-416.
- Vanderfaeille J. en Van Holen, F. (2010). Het verloop van pleeggezinplaatsingen. In P.M Van den Berg & A.M. Weterings, (red.). *Pleegzorg in perspectief. Ontwikkelingen in theorie en praktijk*. blz 186. Assen: Van Gorcum.
- Verhulst, F.C. & Verheij, F. (red) (2003). Kinder- en jeugdpsychiatrie. Onderzoek en diagnostiek. Assen: Koninklijke Van Gorcum.
- Weterings, A.M., Bloemberg, W.A., Pruijs, H., & Pool, W. (1998). *De ontwikkeling van kinderen in pleeggezinnen*. Leiden: Universiteit Leiden.
- Wissink, I. B. (2006). *Parenting, friendship relations and adolescent functioning in different ethnic groups*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm instituut.
- Wit O.C., Adriani, P.J.A., Haverkamp, R.M., Prins, K.F., Weterings, A.M., Vos, H.J.W. de et al. (1971). *Honderd pleeggezinnen onder de loep: Resultaten en beschouwingen naar aanleiding van een pleeggezinonderzoek*. Amsterdam: Nationale Federatie voor Kinderbescherming, Stichting voor het kind.
- Zandbergen jeugd en opvoedhulp. Geraadpleegd, 14 april 2011, via www.zandbergenjeugd.nl.
- Zetlin, A. G., Weinberg, L. A. & Kimm, C. (2005). Helping social workers address the educational needs of foster children. *Child Abuse & Neglect*, 29, 811-823.
- Zimbardo, G., Johnson, R. & McCann V. (2008). *Psychology: Core Concepts*. Pearson

Pleegzorgplaatsingen in moslimgezinnen

Bijlage I

Vragenlijst voor medewerkers

Kind:

Pleeggezin:

Spreekt pleegmoeder NL:

- ja
- een beetje

Spreekt pleegvader NL:

- ja
- een beetje

Zijn pleegouders gelovig:

- nee
- matig
- streng

Welke opvoedingsstijl* hanteren pleegouders:

- autoritair
- autoritatief
- permissief
- Verwaarlozend

Opleiding pleegmoeder:

- LBO
- MBO
- HBO
- WO

Opleiding pleegvader:

- LBO
- MBO
- HBO
- WO

Werkzaam pleegmoeder:

- ja
- nee

Werkzaam pleegvader:

- ja
- nee

Hoe verliep de begeleiding (op het einde):

- goed
- pleegouders waren ontevreden
- pleegouders werkten niet (meer) mee

*Autoritaire opvoedingsstijl: Het kind moet gehoorzamen en er is weinig ruimte voor discussie over de regels in huis.

Autoritatieve opvoedingsstijl: Er worden duidelijke regels aan het kind gesteld worden, maar er is ook ruimte voor ideeën en gedachten van het kind.

Permissieve opvoedingsstijl: Er worden weinig regels gesteld en het kind krijgt de verantwoordelijkheid over beslissingen.

Verwaarlozende opvoedingsstijl: Er worden geen regels geboden, maar er is ook geen geborgenheid, steun, veiligheid of betrokkenheid van (pleeg)ouders naar het kind.